

OŠ DEŽANOVAC kao škola partner u dvogodišnjem europskom projektu

MULTI ŠTAA???

Nastanak jezičnomultikulturalnog dramskog prikaza u 4 čina i mnogo drugog lijepog kao rezultat sudjelovanja škole u dvogodišnjem europskom projektu

Festival multikulturalnosti – razvojem interkulturnih kompetencija do umijeća komuniciranja.

Šta, šta? Pa...

SVE o SVEMU

Autorica:

Emilija Sedlaček, učitelka češtiny

(mag. educ. philol. bohem. /

mag. educ. philol. croat.)

Školska godina 2018./2019.

Sadržaj:

Zahvale	1
Glumački ansambl	2
Riječ dramskog projektnog tima	3
Riječ ravnatelja OŠ Dežanovac	4
Osnovna ideja predstave	5
Pitanje jezikā u predstavi	6
Vremensko određenje u predstavi	7
Mjesni okvir radnje	7
Kostimografija	8
Scenografija	8
Rekviziti kao pokretači radnje	9
Tonska kulisa	9
Likovi i glumci o sebi	10
Naše motivacije: Bylo nás šest, a na početku bijaše kazan	18
Jezikoslovne terije i praksa	18
1. Teorija jezične (ne)srodnosti i sličnosti/razlicitosti naših jezika ...	18
2. Teorija „lažnih prijatelja“ („false friends“)	21
Književnost	23
Filmovi i serije	24
-češki	24
-srpski / jugoslavenski	26
-hrvatski	26
Nomen est omen – ime je znamen	27
Glazba naša svagdašnja	30
Literatura ukratko	32
Multi-kulti filmaši	33
Realizacija kroz gostovanja	33
Multi-kulti lonac	33
Tkonski zapisi	35
Laslovački dani	40
Mi u medijima – novine i televizija	48
Iz ideja u ideje	50

ZAHVALE

Zahvaljujem **OŠ Laslovo** na ukazanom povjerenju i ponuđenom partnerstvu u dvogodišnjem europskom projektu *Festival multikulturalnosti – razvojem interkulturnih kompetencija do umijeća komuniciranja*. Posebno hvala ravnateljici **Silviji Gajnok Bocki** te voditeljici projekta **Barbari Dadić Eđed**. Hvala i svim ostalim uključenima iz OŠ Laslovo.

Hvala mojim dragim kolegicama i suvoditeljicama **Kseniji Dakić, Ivani Širac i Borki Teodorović** iz *Multi-kulti dramske skupine* na nezaboravnoj avanturi pripreme i dovođenja na scenu naših multikulturalnih ideja.

Zahvaljujem našem **glumačkom ansamblu** na ustrajnosti i predanosti u oživljavanju ideja upisanih u našu jezičnomultikulturalnu predstavu.

Hvala uključenim učiteljima i stručnim suradnicima iz **OŠ Kistanje** (Ana Brajković, Jelena Bulat, Ida Pauk, Dragana Rašković, Maja Vukušić) na suradnji i danim informacijama potrebnim za ovaj pisani dio o sudjelovanju u projektu.

Hvala ravnatelju Zoranu Činčaku što me uključio u projekt te za vlastito pisano izvješće.

Hvala kolegi Davoru Stankiću za izvješće o radu Multi-kulti filmaša.

Glumački ansambl:

Đorđe ..... Mateo Ković
Hrvoje ..... David Bliznac
Ištvan ..... Đorđe Kondić
Jan ..... David Přenosil
Naděžda Amálka ..... Marija Pejazić
Nemanja ..... Neven Karlica

Učitelka ..... Vita Domović
Razrednik, matematičar **Lazo Bi(k)čakčić** ..... Stjepan Horak
Pedagoginja ..... Barbara Drempetić

Pratnja na gitari ..... Lucija Přenosil

Scenarij i režija:

Ksenija Dakić ..... učitelj razredne nastave
Emilija Sedlaček ..... bohemist i kroatist
Ivana Širac ..... socijalni pedagog
Borka Teodorović ..... pravoslavni teolog

RIJEČ DRAMSKOG PROJEKTNOG TIMA

Ksenija Dakić:

Kao dugogodišnji učitelj razredne nastave imala sam mnogo prilika sudjelovati u izradi i uvježbavanju raznih predstava. Svaki put sam iz učenika pokušavala izvući ono najbolje i najkreativnije. Meni je nešto posebno vidjeti kako se učenik na sceni preobrazi, kako postaje netko drugi, kako živi svoju ulogu. Zbog sreće koju mi pruža ovaj način rada s djecom, odlučila sam uključiti se i u ovaj projekt. Također su mi posebno dragi razni filmovi pa mi je rad na predstavi koja se temelji na filmu bio poseban užitak.

Emilija Sedlaček:

Kao učenik, kao student bohemistike i kroatistike te napisljetku kao učitelka češkog jezika i kulture bila sam nebrojeno puta uključena u *divadlo* (češki: *kazaliště*), koje je uz glazbu i ples glavno obilježje duha češkog naroda. Rado sam prihvatile sudjelovanje u projektu ne znajući koliko će užitka i novih znanja steći tijekom pripreme jezičnomultikulturalne predstave. Pregršt inspiracija (filmskih, književnih, jezičnih, narodnih, svakodnevnih,...) uobličili smo koristeći svima poznato mjesto radnje – školske klupe u koje smo smjestili učenike koji ne mogu biti međusobno različitiji, a ideja o multikulturalnosti svima je (gotovo) nepoznat pojam.

Ivana Širac:

Kao socijalna pedagoginja u osnovnoj školi mnogo vremena provodim u radu s djecom, ali ovakav način rada za mene je bio novi izazov koji sam rado prihvatile. Volim glazbu pa mi je posebno važno, ali i zanimljivo bilo uklapati raznu glazbu kako bismo time poslali određene poruke o važnosti međusobnog uvažavanja kroz glazbeni vid kulture u sklopu naše teme – multikulturalnosti. Ipak, najbitnije mi je u cijelom projektu bilo naše druženje, kako s djecom, tako i našeg malog tima prilikom stvaranja scenarija.

Borka Teodorović:

Kao predavač vjerske nastave kojom učenicima približavamo znanja o vjeri, gdje se čovjek sjedinjuje s Bogom i Bog približava čovjeku, poseban naglasak stavljamo na čovjekovo djelovanje i altruizam. Čovjek kao najsavršenije biće kruna je Božjeg stvaranja. Sudjelujući u projektu gledamo djecu, našu budućnost, kako nadilaze predrasude, iskreno se posvećuju jedni drugima i tu prepoznajemo plod rada svih nas na opće zadovoljstvo i postavljanje temelja ljudskosti, poštovanja drugog čovjeka, prihvaćanja multikulturalnosti i različitosti, što treba biti temelj svakog pojedinca, zajednice i naroda.

RIJEĆ RAVNATELJA OŠ DEŽANOVAC

U projekt *Festival multikulturalnosti – razvojem interkulturalnih kompetencija do umijeća komuniciranja* ušli smo uz mnoge nepoznanice i upitnike. Na samom početku kontaktirali smo sa školama s kojima se nikad do tada nismo čuli, kako bi to funkcioniralo, što su ciljevi, kako.... I puno kako i što.

Iako smo u različitim krajevima zemlje, vrlo brzo smo shvatili da sa školama partnerima imamo ipak i dosta zajedničkog. Njegujemo multikulturalnost skupa s multikonfesionalnošću i multinacionalnošću već otprije. Kada smo se ranijih godina pitali što je to po čemu smo specifični često se odgovor nudio sam od sebe, doduše uz još neke pojedinosti. Škola smo u kojoj se nastava odvija na čak tri manjinska jezika, imamo dva vjeroučenja. Sada vidimo sličnosti sa školama u projektu, u tom pogledu možda i više nego s nekim koje su nam geografski bliže.

Sada, na kraju projekta, sve je nekako "sjelo" na svoje mjesto. Sve naše zajedničke edukacije, studijska putovanja, edukacije za djecu i sam *Festival* imaju smisla. Zar u projektu postoji nešto vrjednije od novih prijateljstva kolega učitelja, a pogotovo djece? Tko može platiti one dječje suze na rastanku u Laslovu, nova prijateljstva? Projekt je nosio i svoju materijalnu korist, koja je sada u drugom planu. Škole su opremljenije i bit će više mogućnosti za stručna usavršavanja i nova putovanja, novo opremanje škola.

Projekt je imao smisao, mudriji smo, znamo da nismo jedini, da postoji više škola sličnih nama. Teme koje su često osjetljive za rješavanje, u cijelom našem društvu, ne samo u školama, možemo lakše rješavati, a "tamo neko" Laslovo i "tamo neke" Kistanje su sada puno bliži – ovog puta našim srcima.

Bila mi je čast biti dio ovog Projekta i nadam se nastavku suradnje.

U Dežanovcu 4.7.2019.

Ravnatelj OŠ Dežanovac:

mr.sc. Zoran Činčak, mag.pov.

Osnovna ideja predstave

Kako i zašto se razumijemo, a ponekad ili često uopće ne?

Prvo na što smo se usredotočili bilo je pitanje višejezične okoline, gdje nalazimo osobe starije životne dobi koje odbijaju govoriti službenim hrvatskim jezikom (jezikom većine), iako ga zapravo razumiju i poznaju ga dovoljno za svakodnevnu komunikaciju.

Sljedeće, kad se na istom mjestu nađe više različitih osoba, očekuju se problemi u međusobnom razumijevanju, prije svega u vidu već spomenutog jezika koji koriste aktivno ili ga eventualno razumiju, zatim slijedi nadogradnja – pitanje spola, dobi, nacije, vjere – osnova identiteta – kako vidimo sebe i kako ćemo se predstaviti drugima.

Posljednja, ali ne manje važna stavka je mentalitet, duh zajedništva koji se živi ili ne živi u okruženju, kakve su osobine ljudi, kakvo im je ponašanje, kakvi su međuljudski odnosi.

Sve navedeno na razne je načine uključeno u radnju s željom da se ljudi nasmiju i zabave, ali i da ponesu u sebi ideju o tome kako, ma koliko različiti, svi mogu naći jednu zajedničku točku, a to je da su svi ljudi od krvi i mesa, rođeni da bi živjeli i i uživali u životu otvorena uma i srca, što mnogi ne postižu zbog raznih okvira koji im se nameću.

U razvoju radnje likovi osviješćuju svoje sličnosti, ali i mnoge razlike, a u „neviđenom dijelu“ postižu visok stupanj međusobne tolerancije te na kraju izvode zajedničku kulturnu točku koja ukazuje kako su doista postigli cilj projekta – razvili su interkulturalne kompetencije do umijeća komuniciranja kao temelj cjeloživotnog obrazovanja.

Stvorili smo niz situacija koje nije lako prepričati, niz je to raznih multikulturalnih ideja koje su skupljene u trenutno najčešćem životnom okviru naših glumaca i nas scenarista, u školi, u učionici, na određenom satu, s određenom temom ili temama pod vodstvom jedne odrasle i stručne osobe.

Ideja provedena kroz konstrukciju likova

Likovi su konstruirani tako da predstavljaju nacionalnu situaciju našeg okružja te su im dana „tipična“ imena, o čemu će biti pisano kasnije. Od šest učeničkih likova četiri su učenika čiste nacionalnosti, dok su dvoje unutar obitelji multinacionalni. Pa tako imamo samo jednog Mađara, samo jednog Hrvata, samo jednu Čehinju, samo jednog Srbina, dok multinacionalne likove čine jedna kombinacija hrvatsko-češka te jedna srpsko-hrvatska. Svaki lik je u karakterizaciji smješten i u jedno od naših sela.

Od triju nastavničkih uloga jedino je nastavnik Lazo označen kao predstavnik srpske manjine, dok likovi Učitelke i Pedagoginje nisu nacionalno označeni.

Pitanje jezikā u predstavi

Zastupljena su četiri standardna jezika te govorne varijante.

Temelj je **hrvatski** jezik u svojim varijantama u koji su uklopljeni naši manjinski jezici (**češki, mađarski, srpski**). Najmanje je mađarskog, srpskog i češkog nešto više. Uključen je i jedan „engleski“ izraz te jedno popularno englesko ime.

U dijelovima s hrvatskim jezikom vidljiva je namjerna uporaba raznih jezičnih slojeva pa tako pedagoginja govoriti hrvatskim standardom, dok učenici koriste dijalekt koji je ponekad sličan ili istovjetan srpskom standardnom jeziku. Također imamo uključenu pjesmu koja je na **čakavskom** narječju da bismo se referirali na to da i ljudi iz naših krajeva vole *dalmatinsku pismu*.

Prijelazni oblici, tzv. „mješavine“ jezika nisu neobična pojava na prostorima gdje se njeguje višejezičnost, najčešće uslijed suživota većinskog s manjinskim narodima.

U predstavi najbolje primjere izgovara naša Čehinja koja živi u hrvatsko-češkom okruženju pa je ponešto i zbunjena, ali počinje preuzimati izraze i shvaćati neke jezične zakonitosti.

Osviješćuje problem u razumijevanju različitosti gramatičkih pojavnosti kada ne razumiye da je krivo izgovorila godinu koja je u češkom glavni, a u hrvatskom redni broj pri čemu još i dio izraza kaže češki, dio hrvatski u pokušaju da kaže hrvatski, a na brzinu ne uspijeva dosjetiti se prijevoda „tisíc devetsto osmdesát šest“ (češ.tisíc, *hrv.* devetsto, češ. osmdesát, *hrv.*, ali i češ. šest). Taj izraz nije dočekan s čuđenjem jer je stupanj razumijevanja dostatan, ali njezino neznanje o godini kao rednom broju je poticaj za novi sukob koji dovodi do toga da Naděžda Amálka više Đorđu: „Viš co? Když ti jednu připízdím, druhu nedočkáš!“ Radi se o jednom vrlo raširenom izrazu na području sela u okolini Daruvara, vrlo često se to može čuti. Nije to ni češki, ni hrvatski, to je tipičan primjer kombinacije, pri čemu je samo jedna riječ u cijelom izrazu prava kombinacija, a to je riječ „připízdím“, što bi značilo pljusnuti nekoga, opaliti šamar, udariti po licu. Koristi se za izražavanje ljutnje i to je prijetnja koja je rijetko ostvarena, pogotovo ne dvaput jer to znači „Znaš što? Kad ti opalim jedan šamar, drugi nećeš dočekati!“ Zašto i kako to da neće dočekati drugi – domislite sami...

Nakon toga iznervirana kaže „Nerozumijem...“, dakle niti *hrv.* ne razumijem, niti češ. nerozumím. U primjeru je vidljiva još jedna vrlo bitna razlika između dvaju jezika, pitanje pisanja negacije uz glagol.

„...multipraktuje gljivičky“ što zvuči češki, ali je zapravo „počešćena“ verzija hrvatskog, češki bi to bilo „multipraktikem zpracuje houbičky“, dakle samo su dodani nastavci da bi izraz zvučao češki.

Da bi se dočaralo (ne)kulturno okruženje u kojoj je nastala predstava, uklopili smo i ponešto žargonizama te poneki vulgarizam.

Korišteni žargonizmi su riječi „kužiš“ i „kapiraš“ kao verzije standardne riječi „razumjeti“ oko koje se također stvorio Nemanjin „múltijezičan“ zaplet.

Uz lik Nemanje vezuje se i kratica o kojoj je čuo od svog đeda – OG = od govana, što ukazuje na kvalitetu ispečene rakije pa bi tako ta OG bila neka slaba, s malo gradi ili od nekog lošeg voća.

Sljedeća je kratica PM koja podsjeća na psovku koja nije izgovorena, a gledatelj može sam domisliti je li to doista ono što je lik pritom mislio. Uključena je i poneka aluzija na intimne odnose – „Pa o valjanju“, „E, svaka t' dala“ gdje lik Đorđe dodaje „vode iz bokala“, a radi se tu o njegovom privatnom izrazu koji smo uklopili u tekst.

Kao ilustraciju (ne)kulture pojedinca uklopili smo i jedan engleski izraz koji je dio jedne istinite situacije. Kad naš lik Nemanja kaže pedagoginji da je „way too much pametna“, on ju hvali, iako se to doima prilično neprimjereno. U originalu radilo se o teškoj uvredi, prigovoru stručnoj osobi jedne vrlo neupućene i nepristojne osobe.

Englesko ime pjevača, Justin Bieber, koje u izgovoru zvuči kao biber, što je *srp.* i *hrv.* *dij.* papar, a češ. pepř, također je polazište za zaplet odnosa ismijavanjem zbog nerazumijevanja.

Vremensko određenje u predstavi

Na početku predstave nastavnik riječima „O pa, dobro jutro, đaci moji, sada na početku školske godine ...“ ukazuje na vrijeme radnje. Skokovito se nakon 3. čina prelazi na završnu priredbu na kraju školske godine.

Evocirano vrijeme radnje

Likovi Nemanja i Đorđe razgovaraju o tome kako su proveli **ferije**, dakle vrijeme je nakon ljetnih praznika.

Matematički udžbenik iz Júge, iz **1986.** godine, iz razdoblja SFR Jugoslavije, osim na vrijeme, ukazuje i na prostor bivših federalnih republika unutar Jugoslavije. Po onome što lik Nemanja, koji sam nije u Júgi živio, govori, ukazuje na to da osoba od koje je to čuo ima pozitivan stav prema tom bivšem razdoblju.

Antička grčka mitologija - rasprava o Sizifu nakon što nastavnik situaciju opiše izrazom Sizifov posao, čime ukazuje kako je njegov posao i trud uzaludan.

Mjesni okvir radnje

Mjesto unutar mjesta

Osnovna škola Dežanovac je središnja škola u koju dolaze učenici iz 14 okolnih sela naših malih. U sklopu su još i PŠ Uljanik, PŠ Trojeglava, PŠ Blagorodovac, PŠ Sokolovac, a privremeno zatvorena je PŠ Imsovac. Radnja u prva tri čina se odvija u uvijek istoj učionici s određenim rasporedom klupa, ali uz različiti raspored sjedenja s obzirom na to o kojem se predmetu radi (uvodni sat matematike, sat češkog, sat razrednika).

Najbitnije mjesto radnje unutar ovog mjesta radnje je **zelena školska ploča** oko koje se stvaraju zapleti, komične situacije, gdje radnja doživljava vrhunac, ali ne i peripetiju.

Peripetija i rasplet te završna točka koja slavi multikulturalnost izmještена je u prostor **društvenog doma** odnosno *Doma kulture*.

Evocirana mjesta radnje

„Kod **kazana**“ te „**Kod đeda u dvorištu**“ mjesto je neodređeno adresom, ali i mjesto koje si svatko može dozvati pred oči. Mjesto je to posebno bitno našem liku, to je za njega simbol pravog života ispunjenog veseljem uz osobe koje ga vole te on voli njih.

Naděžda Amálka prilikom predstavljanja kaže da je iz mjesta Křivoklatec, „z Křivoklatce“. Mjesto tog imena ne postoji, ali naziv podsjeća na ime dvorca **Křivoklát**, gdje su snimani češki i holivudski filmovi, a spominje se i u raznim književnim djelima.¹

„Pred birtijom se zbraja, u birtiji oduzima“ gdje je **birtija** (gostionica) još jedno evocirano mjesto radnje, mjesto okupljanja, veselja, raznih oblika društvenog međudjelovanja. To je mjesto posebno zanimljivo djeci i mladima kojima je uglavnom i zabranjeno pa time i posebno primamljivo.

„Napomena: Izvan Podunavlja ova riječ ima izuzetno negativnu konotaciju i označava neuglednu rupu od lokala pa ju valja koristiti oprezno. U Podunavlju, naprotiv, ova riječ ima toplo i umiljato značenje.“²

Kostimografija

Elegantne haljine nose odrasli ženski likovi – učitelka i pedagoginja, a odijelo nosi nastavnik Lazo. Time se ukazuje na njihovu ozbiljnost. Učenici nose svakodnevnu odjeću bez posebnosti, osim Nemanje koji nosi košulju s džepićem na prsima u kojem ima člansku karticu iz biblioteke. Odjeća nije osobito bitna za razvoj radnje, osim već spomenutog džepića. Jedino učitelkine cipele, štikle, bivaju bitne za karakterizaciju lika jer hoda u njima nespretno i gotovo padne pa se stvara komična situacija.

Scenografija

Primjer je ovo tzv. „pronađene pozornice“ – učionica onakva kakva jest, s tipičnim i nezaobilaznim predmetima: školske klupe i stolci, katedra, ploča, kreda,...

Boja zidova nije bitna, kao ni sami zidovi jer se likovi ponašaju kao da i nisu okruženi zidovima, pogotovo ne školskim.

Po sceni se kreću vrlo slobodno, ponekad ni ne poštujući tuđi prostor.

---

¹ <https://www.hrad-krivoklat.cz/cs/o-hradu/film-a-literatura>

² <http://leksikon.thinking-garment.com/birtija-bircuz/>

Rekviziti kao pokretači radnje

1. čin – sat matematike (uvodni sat)

-školske torbe nebitnog sadržaja, ali bitne jer pomoću njih učenici na samom početku iskazuju svoj stav prema školi jer ih nemarno bace na pod

-nastavnikov rokovnik i naočale ukazuju na to da je on osoba koja treba nešto bitno bilježiti te uz to treba naočale da ne bi štograd pogriješio, a to može biti i odraz slabljenja vida uslijed previše čitanja ili pak starosti

-udžbenik matematike iz Júge je prvi vrlo bitan rezervat, ukazuje na neko drugo vrijeme kao pravu stvar, čime čak i omalovažava trenutnu situaciju

-članska karta za biblioteku (iskaznica za knjižnicu) oko koje se stvara još jedan sukob pri čemu liku t aiskaznica služi kao dokaz njegove načitanosti

2. sat – SRO – sat razrednika

-Učitelkin rokovnik – šaren, oslikava nju kao prpošnu i veselu, u njega zapisuje nešta što misli da je dogovorila, samo nikome nije jasno što i s kim

-Janova pernica i olovka oko koje se stvara situacija ljutnje i zbuđenosti kad Učitelka uporno pogrešnim imenom, imenom njegova brata, proziva lika

3. čin – sat češkog

-nastavni listići s tekstrom pjesme Škola zvířátek na satu češkog oj eučitelka prije slušanja pjesme dijeli učenicima

-player s kojeg se pušta pjesma Škola zvířatek

4. čin – završna priredba (Dan D)

-stolac na koji sjeda Nadalina < Naděžda Amálka

-starinski lavor i morska voda u kojem Nadalina noge toča, doslovno

-lepeza kojom se Nadalina hlađi i pokazuje svoje osjećaje prema momcima koji joj dosađuju otkad se pojavila u učionici

Tonska kulisa

-zvono za početak i kraj sata

-pjesma Nadalina između činova (izvedba na gitari)

LIKOVNI GLUMCI o sebi

Naděžda Amálka – „prava“ Čehinja iz Dežanovca

„-Dame imaju prednost!

-Děkuju, já jsem...“

... odgajana u obitelji koja je vrlo slobodnih nazora, bez granica i kočnica, vodi me srce i često sam nerazumna.

Baka se bavi „alternativnom medicinom“, suši gljive i organizira seanse koje su postale predmet kaznenog progona. Prema tim informacijama / tračevima ostali učenici grade svoju sliku o meni i prije nego sama išta kažem.

Iznervirana podbadanjima, postajem buntovna, preotvorena, burno reagiram i progovaram (*Viš co!!, Ale jak?!?, Co jsem špatně řekla!?!?*), odgovaram neprimjereno čak i nastavniku.

Volim biti u centru pažnje i ponekad sve znam („Učitelko, co budu dělat já, já všemu rozumím...“)

Fizički sam vrlo lijepa i privlačna što okupira pažnju svih dječaka u razredu. Izgledom podsjećam na *vílu Amálku*.

Marija Pejazić kao Naděžda Amálka

-selo moje malo – Dežanovac

-spol Ž

-razred – 6.b

-državljanstvo – hrvatsko

-nacionalnost – hrvatska (podrijetlom iz Bosne)

-materinji jezik – hrvatski

-vjera – katolička

-hobiji i interesi – jazz dance, glazbena škola, hrvatski folklor

Medalja za 2. mjesto 2019. na Međunarodnom plesnom natjecanju

Dorđe „....vode iz bokala“

Nedavno sam doselio s obitelji iz Bosne. Po nacionalnosti sam Srbin, ali to svi kuže po mom srpskom imenu. Sada živim u Uljaniku. Kako sam se doselio iz drukčijeg jezičnog okruženja, neki izrazi mi nisu jasni pa iskreno i otvoreno pitam što god mi nije jasno (*Kolovoz?*, **Multi štaa???**).

Dopadljiva sam osoba, pričalica, duša društva, fizički se lijepim za slušatelja (recimo primičem se Naděždi Amálki kad ju prilikom upoznavanja pitam za lude gljive, naglo ustajem i guram stol na satu češkog, gurkam i lagano udaram Nemanju laktom).

Osjećajan sam, zanesen i izražajan, recimo dok pjevam „Malo Slađa, malo Zorka, malo trupci i motorka“, ali i kada se spontano priključim pjevanju pjesme *Holka modrooká* koju nikada dotad nisam čuo. Bitno da se peva!

Mateo Ković kao Dorđe

- selo moje malo – Uljanik
- spol M
- razred – 5.
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost - Hrvat (podrijetlom iz Bosne)
- materinji jezik – hrvatski
- vjera – katolička
- hobiji i interesi – DVD Uljanik (aktivni član mladeži i natjecatelj), nogomet,...

Mateo Ković na proslavi 120. obljetnice DVD-a Uljanik
4. svibnja 2019.

Hrvoje „Opet on meni na stranom jeziku.“

Od rođenja živim u Sokolovcu. Obitelj je podrijetlom iz Zagorja. Sebe smatram uzornim Hrvatom te branim svoje, iako često ispadne kako baš i nisam upoznat s time što to moje jest, a što nije (*Šta vi pričate, pa i mi slavimo prvi maj!*). Često sam zbumjen, na samom početku provalim „*Kod koga?*“ misleći kako je kazan zapravo osobno ime. Već u sljedećoj rečenici ponovno zabuna: „*August, koji vam je sad taj?*“ jer nisam upoznat s međunarodnim, ali i srpskim nazivom august za mjesec kolovoz. Slična zabuna i prilikom spominjanja bibera (papra) – „*Šta mi sad tog Biebera spominješ?*“

Već sam drugi put pao razred, ali sam i dalje nemaran, volim se ubacivati u riječ i koješta ispitivati, što dovodi do burnih reakcija ostalih učenika, recimo kad me jednom prilikom svi ušutkavaju na svom jeziku:

„*NADĚŽDA AMÁLKA: Mlč!*

ĐORĐE: Muči!

IŠTVAN: Anyu, kuss malo.

NEMANJA: Ćuti!

JAN: Da ti prevedem – začepi gubicu! Šuti, kužiš, dosadan si.“

David Bliznac kao Hrvoje

-selo moje malo – Dežanovac

-spol M

-razred – 6.b

-državljanstvo – hrvatsko

-nacionalnost – hrvatska (podrijetlom iz Bosne)

-materinji jezik – hrvatski

-vjera – katolička

-hobiji i interesi – nogometni klub Daruvar, sportska i dramska u školi

Ištvan „Ja došla...“

Odnedavno živim u Trojeglavi. Suzdržana sam osoba, strpljiv, uravnotežen (*Ezért, dakle...*). Smiren, hladnokrvan i pribran. Tih i ljubazan (na scenu dovodim Naděždu Amálku kao damu te ne reagiram na nju kao ostali, ne buljim u nju i „ne ispadaju mi oči“ nakon što dolazi u razred kao nova učenica uz mene, novog Mađara.) Ponekad krijem emocije i ne reagiram ljutnjom, recimo kad ni ne odgovorim na Đorđevu provokaciju „*E sokole moj, ona ti kaže da si momentalno izostao.*“

Osoba sam za sve, želim pomoći u svakom trenutku: „*Pa što ako ne zna, ja ću ga naučiti...*“

Svjestan sam svoje pozicije doseljenika te kako znam da neki vole ismijavati Mađare zbog nerazlikovanja triju rodova, nego postoji samo nešto poput srednjeg, „dječjeg“ roda, namjerno kod predstavljanja kažem „*Ja došla*“ da bih bio kako će ostali reagirati. Dobro govorim hrvatski, ali i češki pa se

lako uklapam u hrvatsko-češku sredinu. *Tichá voda břehy bere* bi bila idealna poslovica za opis mog lika.

Dorđe Kondić kao Ištvan

-selo moje malo – Govede Polje
-spol M
-razred – 7.
-državljanstvo – hrvatsko
-nacionalnost – srpska
-materinji jezik – hrvatski jezik
-vjera – pravoslavna
-hobiji i interesi – skupljanje novaca (starih te stranih), šetnja sa psom, volim jezike pa osim obveznog engleskog jezika idem i na izborne: srpski, češki i mađarski u školi

Jan „Ja ču, ja ču!“

Od rođenja živim u Dežanovcu. Živim u multikulturalnoj sredini, a i unutar obitelji sam multikulturalan jer mi je tata Hrvat, a mama Čehinja koja mi je baš zato i dala češko ime Jan.

Uvijek sam spremjan prihvatići nove ljude pa sam se zato i počeo odmah družiti s Naděždom Amálkom. Dobronamjeran sam, iako to nekad dovede i do toga da počnem pametovati, što ostali ne vole.

Lik sam „tipičnog“ štrebera. Volim sve znati pa se i potrudim naučiti to. imam ulogu univerzalnog prevoditelja jer uz hrvatski i češki koji govorim unutar obitelji, znam dobro i srpski zbog svojih susjeda srpske nacionalnosti s kojima se volim družiti. Iako sam nisam sklon izvođenju psina, volim se prikloniti drugima u ismijavanju i komentiranju, recimo kad više Hrvoju: *Ty chceš zase propadnout?*

Mislim da sam učiteljima miljenik jer se na mene mogu osloniti za sve što treba (računanje na ploči, posudba olovke, pojašnjenje pravila češkog jezika,...).

David Přenosil kao Jan

-selo moje malo – Kaštel / Dežanovac
-spol M
-razred – 5.
-državljanstvo – hrvatsko
-nacionalnost - hrvatsko-češka
-materinji jezik – hrvatski i češki
-vjera – katolička
-hobiji i interesi – teniski klub i drugi sportovi, član sam Češke besede i DVD-a Dežanovac, skupljanje novčića, hrvatski folklor,...

Nemanja „Ja sam multijezičan...“

Od rođenja živim u Imsovcu. *Ja sam multijezičan i sve ja razumem, razumijem, rozumím i ...* U redu, ne znam mađarski. Moja je obitelj „miješana“, tata je Srbin, mama Hrvatica, a ja sam proveo ferije kod kazana sa svojim đedom. On je meni najbitnija osoba u životu. Toliko ga volim da ga svakom prilikom spominjem, moj đed je legenda. Ja sam inteligentan, sve upijam i šaljem dalje (recimo vic o zbrajanju u birtiji ili priču o matematici u Jugi). Samo, škola me ne zanima u smislu obrazovanja. Ali, pazi sad, ovdje imam takvo zabavno društvo da, osim uz đeda i kazan, za mene nema boljeg mjesta.

Vedar sam i nikada nemam loše namjere iako ponekad imam oštar nastup što proizlazi iz mog eksplozivnog karaktera.

Jako sam ponosan na svoje podrijetlo, moje prezime je spomenuto u prvom popisu stanovništva, vjerujem u važnost tradicije (recimo, pečenje rakije) i poštovanje svojih korijena (recimo, moj đed) jer to je ono što me čini potpunom osobom.

Neven Karlica kao Nemanja

- selo moje malo – Uljanik
- spol M
- razred – 5.
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost – srpska, ali i hrvatska
- materinji jezik – hrvatski jezik uz malo srpskog
- vjera – pravoslavna, a slavim i sve katoličko
- hobiji i interesi – ples u SKD Prosvjeta Garešnica, ribolov,...

Neven Karlica prije jednog u nizu nastupa u svom društvu SKD Prosvjeta Garešnica

Lazo Bi(k)čakčić „*E, sokolovi moji, Sizifov posao.*“

Matematičar sam i razrednik ovom malom, ali odveć zahtjevnog razredu. Živim od rođenja u Goveđem Polju. Uzor su mi oduvijek bili strogi i pravedni učitelji poput učitelja Igora Hnizda iz filma Obecná škola, a sam to, koliko god se trudio, ne mogu postići. Zbog svega što mi se na poslu događa u sebi sam bijesan, što ponekad i eruptira pa udarim po stolu ili vičem. Ponekad uspijem smiriti se samo uz hvatanje za glavu i usporeno disanje.

Trudim se biti uzoran i smiren, ali učenici o kojima mi ovisi egzistencija uopće ne razumiju svoju ulogu pa samo kažem: *Nema tu kruha.*

Trudim se biti susretljiv jer sam svjestan kakva je obiteljska situacija kod učenika pa toleriran Nemanjine upadice ili kad mi se Naděžda unosi u lice i viče: „*Nerozumijem, co jsem špatně řekla?*“

Moje znanje, stručnost i angažiranost tek na kraju dobiva svoje zasluženo priznanje, ali put do toga je bio težak i sve se činilo da će otici u smjeru PM (projekta multikulturalnosti), ali eto, moram priznati da je ta multikulturalnost ipak dobro završila uz zajedničku pjesmu.

Stjepan Horak kao Lazo

- selo moje malo – Trojeglava
- spol M
- razred – 8.
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost - hrvatska i češka
- materinji jezik – hrvatski i češki
- vjera – katolička
- hobiji i interesi – nogomet i drugi sportovi, DVD, češki i mađarski folklor

Učitelka „Já se z vás zblazním!“

Vrlo sam samouvjerena, puna znanja, kreativna, prštim od ideja. Volim se sređivati, nositi elegantne haljine i štikle. Živim kao u nekom oblaku, u idealnom svijetu gdje svi sve žele i znaju. Učenici su me više puta u ovih nekoliko sati razočarali, kao kad ne znaju tko je Ljudevit Gaj ili kad tijekom sata dođe do nevjerljivih skretanja s teme pa dođe i do vrijedanja što onda odlučno prekidam (*Není, že nejste zajímavý, ali opet se vrijeďate, a to nije naša tema!*).

Prpošna sam, vedra i iskričava, također vrlo poduzetna pa se volim u sve uključivati. Ponekad nisam svjesna svojih ograničenja i nepotpunog znanja pa recitirajući pjesmu zablokiram, ali baš me briga, meni je i tako zabavno. Ponekad sam i malo nespretna i zbumjena neočekivanim situacijama pa zaboravim ime učenika (*Dobře, Toníku, může i olovka.*)

Moja otvorenost i pristupanje ljudima može se doimati kao ulizivanje (*Dobrý den, milí chlapci a holko modrooká; Žádné strachy, Lazo, ty to zvladneš!*)

Vita Domović kao Učitelka

- selo moje malo – Dežanovac
- spol Ž
- razred – 6.b
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost – hrvatska
- materinji jezik – hrvatski
- vjera – katolička
- hobiji i interesi – odbojka, pjevački zbor, školska zadruga, filmska i dramska skupina, hrvatski folklor

Marija Pejazić, Vita Domović, Lucija Přenosil i Leonarda Pihi na Smotri češke dječje pjesme u Končanici 12.4.2019.

Pedogoginja zvana **Pedagog'ca** „Kakav kist? Lastavica?“

Osjećajna sam i prostodušna, široko otvorenih očiju i bezazlena. Živim u sadašnjosti i uživam u trenutku, trenutno u radu na projektu pa to volim posebno naglašavati usporenim izgovorom.

Situacije koji učenici izvedu dovode me do zgražanja koje mimikom, gestom te ponešto riječju automatski kritiziram.

Moja funkcija u školi je nezamjenjiva i toga svjesna, ali mnoge situacije me izbace iz takta (*Kakav kist? Lastavica?*).

U trenutku kad pomislim da će sav moj trud propasti, demonstrativno, ne pokazujući osjećaje tuge i zabrinutosti, odlazim iz učionice i tek mrvicu ljutito pozdravim s „*Dovidjenja i sretno!*“

Barbara Drempetić kao Pedagoginja

- selo moje malo – Dežanovac
- spol Ž
- razred – 6.b
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost – hrvatska
- materinji jezik – hrvatski
- vjera – katolička
- hobiji i interesi – hrvatski folklor, gluma, zbor

Barbara Drempetić, Marija Pejazić i Lucija Přenosil na božićnoj priredbi 2015. u sklopu hrvatskog folklora prikazuju božićne tradicije

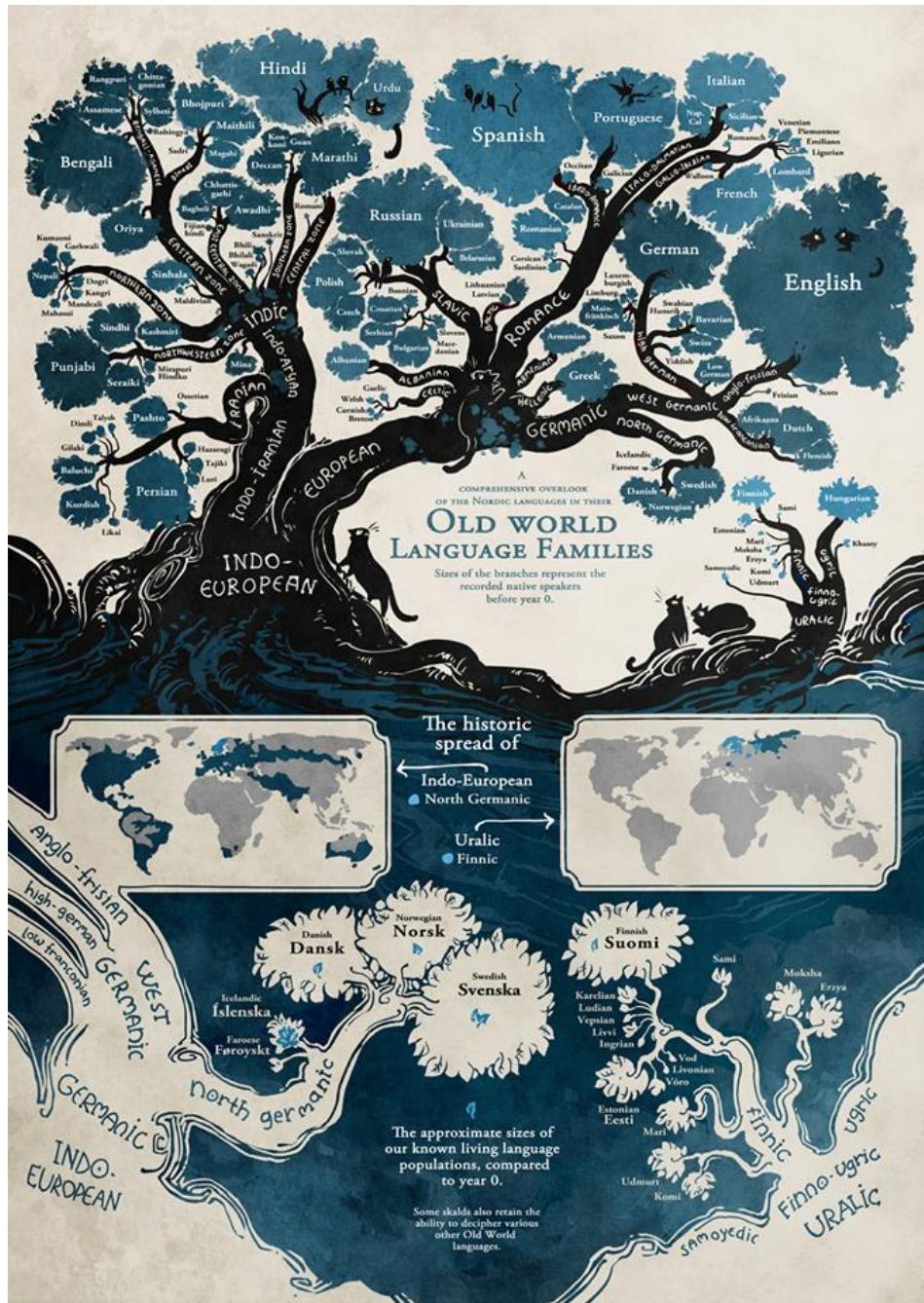
Lucija Přenosil kao glazbena pratnja na gitari

- selo moje malo – Kaštela /Dežanovac
- spol Ž
- razred – 8.
- državljanstvo – hrvatsko
- nacionalnost – češka i hrvatska
- materinji jezik – češki i hrvatski
- vjera – katolička
- hobiji i interesi – glazbena škola, češki i hrvatski folklor, školski i crkveni zbor, školska zadruga

Naše motivacije: Bylo nás šest, a na početku bijaše kazan

Jezikoslovne terije i praksa

1. Teorija jezične (ne)srodnosti i sličnosti/različitosti naših jezika

Dvije skupine bez zajedničkog korijena:

INDOEUROPSKA SKUPINA - slavenski jezici (**hrvatski, češki i srpski**)

vs.

URALSKA SKUPINA - ugrofinski (**mađarski**)

SLAVENSKI JEZICI:

S povijesno-zemljopisnoga i genetskoga gledišta dijele se na:

- 1) zapadne: **češki**, slovački, poljski, lužičkosrpski,...
- 2) istočne: ruski, ukrajinski i bjeloruski
- 3) južne: **hrvatski**, **srpski**, slovenski, bošnjački, crnogorski, makedonski i bugarski jezik

S kulturnopovijesnoga i civilizacijskoga gledišta:

- 1) *Slavia latina* – u okviru zapadne, rimsко-latinske kršćanske civilizacije (svi **zapadnoslavenski** jezici te slovenski, **hrvatski**, dijelom i bošnjački)
- 2) *Slavia orthodoxa* - grčko-bizantska, jezici istočne, grčko-bizantske kršćanske tradicije (svi istočni te bugarski, makedonski i **srpski**)

PISMO kao osobito važno vanjsko obilježje:

- 1) LATINICA u zapadnom civilizacijskom krugu (*Slavia latina*) i
- 2) ĆIRILICA u istočnome (*Slavia orthodoxa*).

MAĐARSKI jezik kao potpuno drukčiji tip jezika u odnosu na slavenske težak je za učenje iz više razloga, npr. ima barem 24 padeža. Nama je posebno zanimljiva činjenica kako se u mađarskom ne razlikuju rodovi imenica i zamjenica pa je to iskorišteno kada u razred dolazi novi učenik Mađar koji govoriti „Ja došla...“

Kako su mađarski i hrvatski susjedni jezici, imaju poprilično zajedničkih riječi, ali i zajedničkih turcizama.

PITANJE INTERNACIONALIZAMA na primjeru riječi za peti mjesec u godini:

Jedan internacionalizam glavna je tema na satu češkog u predstavi. Radi se o nazivu za peti mjesec u godini, MAJ, čije se podrijetlo vezuje uz grčku i rimsku mitologiju, ime božice polja, proljeća,...

Na slici iznad crvenom su bojom prikazane sve države koje koriste riječ koja je zapravo verzija iste riječi. Samo nekoliko ih ima svoje, drukčije nazive kao službene. Tu su hrvatski *svibanj* te češki *květen* od onih naziva bitnih. Ali,

iako navedeno jesu službeni nazivi, u hrvatskom se često koristi naziv *maj*, pogotovo među starijom generacijom.

Pa tako Aničev *Rječnik hrvatskog jezika* uz natuknicu *maj* upućuje na *svibanj* bez posebne napomene, a kod natuknice *svibanj maj* je uveden kao sinonim.

Wiki rječnik³ uvodi također puno raznih naziva uz *maj* koji označuju kao hrvatsku riječ.

U češkom jeziku naziv *máj* vrlo je star, dok je naziv *květen* kao poetizam Josefa Jungmanna prvi put spomenut 1805. u jednom prijevodu. Danas je situacija takva da kada se u češkom govori o *máji* to je ekspresivno, poetično, što je u suprotnosti s time kako su dva naziva oživjela u jeziku. Najpoznatiji češki *Máj* koji je i kod nas tematiziran je lirsko-epska poema Karla Hynka Máche (1810.-1836.) izdana kao posljednje njegovo djelo. U tom djelu također se dotiču teme različitosti viđenja svijeta mlađih i starih, „poštenih“ i razbojnika, mlađih i starih, ljudi u odnosu na prirodu. Djelo je fatalno i tragično, ali i vrlo poznato te prevedeno na sve europske jezike.

Uz njega smo povezali hrvatskog Ljudevita Gaja kao jedno poznato ime, što je u glavi lika Hrvoja dovelo do zbumjenosti pa se sjetio dvaju sela u našoj blizini – Gaj blizu Pakraca te Ljudevit Selo kod Daruvara.

RAZLIKOVNI RJEČNICI HRVATSKOG I SRPSKOG JEZIKA

-Vladimir Brodnjak: *Rječnik razlika hrvatskog i srpskog jezika* (1991.)

-Petar Guberina i Kruno Krstić: *Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnog jezika* (1940.)

Iz ovih izvora iskoristili smo popriličan broj primjera, najviše ih se odnosi na

1.) **fonetske razlike:**

- ije – e (*razumijem* – *razumem*)
- d – đ (*mirodija* – *mirođija*)
- š – č (*šuti* – *čuti*)
- c – s (*centimetar* – *santimetar*)

2.) **morfološke** – oblici:

- irati* / -*isati* (funkcionira – funkcioniše + češ. funguje, fungovat)
- zamjenica *što* – *šta* (srpski književni, ali i hrvatski dijalektalno)
- tko* – *ko* (isto kao i za *što* – *šta*)

3.) **leksičke** razlike:

- **avgust** – kolovoz
- **bre!** *uzv grč* 1. za skretanje pozornosti na ono što se kaže
2. u čuđenju: Šta je to bre s tobom?

³ <https://hr.wiktionary.org/wiki/maj>

*Ovaj izraz uveden kao tipično srpski posebno je zanimljiv jer u našoj školi učenici rado iz fore (kako sami kažu) tako govore jedan drugome, bez obzira na to je li netko srpske nacionalnosti ili ne, doimaju se uglavnom neopterećeni tim određenjem.

- **babo** – otac, pocrim, djed („Pa čaća, čale, otac.“) ≠ „Od tvoje babe?“ (baba – starija žena, baka)

- **flaša** *njam.* – boca, staklenka

- **komšija** – susjed

- **kalajisano** – kositreno („Sunce ti kalaj'sano!“)

- **biber** – papar („Šta mi sad tog Biebera spominješ?“ – primjer homofona, istozvučnice)

- **nadežda** *crkv.sl.* – nada, ufanje > srpsko žensko ime Nadežda = češko žensko ime Naděžda

- *srp.* **učiteljka** = *hrv.* učiteljica = *češ.* učitelka

2. Teorija „lažnih prijatelja“ („false friends“)

- „Moje děti jsou nejúžasnější bytosti na světě!“⁴

- Molim?! Kakva su ta tvoja djeca? Pa što to oni čine da su najužasniji na svijetu?

- Jako su dobri, presretna sam što ih imam! Čast je biti njihovom majkom!

- Ja tebe ne razumijem. Upravo si rekla da su najužasniji!

- Da, zbilja su prekrasni, savršeni!

Što zapravo znači **úžasný**?

Prema rječniku Dubravke Sesar (2002.) → **úžasný** *prid* zapanjujući, ekspr neviđen, čudesan, fantastičan

⁴ Web stranica „Babičky nám rádi“ – Bake nas savjetuju

Kristian Lewis: ***Lažni prijatelji*** knjiga je koja objašnjava teoriju homonima, istoobličnica različita značenja, ponekad i antonimnih. Objašnjava i oprimjeruje načine kako je došlo ili moglo doći do takvog odmaka u značenju pojedinih po značenju različitih pa i antonimnih riječi.

Istom temom bavi se i **članak** Marijana Lipovca: ***Izgubljeni u prijevodu – Česima recite da su užasni, nikako da su pitomi i divni.***

Cijeli članak dostupan je na stranici: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/cesima-recite-da-su-uzasni-nikako-da-su-pitomi-i-divni-20120710>

Izdvajamo rečenice koje smo koristili u predstavi:

„Česi su poznati po svom pacifizmu, ali nikako im se ne smije reći da **pitomi**, jer to znači da su **glupi**. Isto tako im ne treba govoriti da su **pravi dobitak** jer **dobytek** na češkom znači **stoka**.(...)

Kažu li Česi za svoje dijete da se **stalno pere**, u tome nema ništa pohvalno jer to znači da se **redovito tuče**.

Češke turiste Hrvati neće privući ako im kažu **da iznajmljuju stan uz more** jer će shvatiti da imaju **šator**. Kad Česi traže **pokoj**, oni zapravo pitaju za **sobu**, a ako pitaju ima li u tom 'pokoju' i **pračka**, zapravo se zanimaju za **perilicu**. (...) želi li Hrvat od svog češkog gosta saznati **čime se bavi**, zapravo ga treba pitati **čime se zabavlja**, a ako želi znati **čime se zabavlja** treba ga pitati **čime se bavi**. Jednostavno, dva su se jezika u ovom slučaju potpuno udaljila pa na češkom **baviti se** znači **zabavljati se**, a **baviti se** kaže **zabývat se**. (...)

Ako Česi za smještaj, hranu ili ugodaj kažu da su **užasný**, nema mjesta za ljutnju. Time žele reći da je nešto **sjajno i odlično**. Međutim, domaćica kojoj češki gosti kažu da je **divná** morala bi se zabrinuti, jer su je ocijenili **čudnom**. Već je dobro poznato da su **hračky** za Čehe **igracke**, a dobro je znati da **lepší** znači **bolji**, (...) da **hodina** nije godina nego **sat**, a godina se kaže rok.“

Ovdje uvodimo i situaciju „**pyšná** kočka a pejsek **toulavý**“ što su riječi pjesme **Škola zvírátek** koju učenici slušaju na satu češkog. Problem, odnosno smijeh nastaje kao rezultat krive prepostavke o značenju danih riječi. Prijevod je ponosna mačka i pas latalica! Nikako ne pišljiva ili popisana kvočka i tulavi pas.

Ova situacija je stvarni događaj u kojem su sudjelovala naša dva lika, sadašnji petaši Neven i Mateo, pa su tako postali inspiracija za situaciju u predstavi.

Neven je zaslužan i za situaciju „**Kakvo sad JARE?**“ krivo čuvši naziv češke smotre Naše jaro (Naše proljeće).

Književnost

Karel Čapek: *Kako nastaje kazališna predstava* (1925.)

Ovaj niz kratkih tekstova na humorističan način prikazuju što sve može poći krivo u pokušaju da se na daske postavi kazališna predstava. Pozitivno i ohrabrujuće je kako na kraju sve bude jako dobro i zasluženi aplauz na premijeri traje i traje.

Karel Poláček: *Bylo nás pět* (1945.)

Književno djelo koje je i ekranizirano u obliku serije istog imena. Tematizira život petorice dječaka koji su vrlo različiti, ali se unatoč tome stalno druže i skupa upadaju u razne nevolje. Na temelju tih likova stvoreno je naših pet muških likova učenika kojima je dodan jedan ženski lik koji je temeljen na liku iz filma *Cesta do lesa*.

Ivo Andrić: *Kod kazana* (1930.)

Pripovijetka našeg nobelovca tematizira multikulturalni suživot katolika i muslimana u Bosni te kako ljubav prevladava takve razlike pa se tako jedna katolička djevojka unatoč velikim naporima franjevaca poturči i uda za Turčina.

Kraj je tragičan, dolazi do sukoba uz kazan i franjevac pogine. Iz ovog djela preuzeli smo motiv kazana ako jednog uporabnog predmeta koji označava jedan životni stil. Uz kazan se pričaju priče i svi se druže, bez obzira na naciju, vjeru, starost i dr. Proizvodnja alkohola te njegova konzumacija povezuju se uz društvenost, otvorenost, veselje,... pa smo baš s tom idejom započeli našu predstavu. Lik Nemanja govori kako je praznike proveo s đedom uz kazan.

Kazan kao riječ je turcizam koji se koristi i u Hrvatskoj, a niz je i drugih naziva: kota, koto, kota, kotal, kotel (za peći rakiju, za žganje rakije, za kuhati rakiju), koteu za žganicu, rakijaški kotal, lampek, lambik, vesela mašina, veseli stroj,...

Češki je naziv *kotel na palení kořalky, slivovice*, službeni je naziv *destilační zařízení*.

Filmovi i serije

Češki:

***Bylo nás pět* (1994.)**

-Tv serijal prema istoimenom romanu

***Obecná škola* (1991.)**

-film koji tematizira razdoblje nakon Drugog svjetskog rata. Posebno zanimljiv lik je strogi učitelj Igor Hnízdo, bivši vojnik koji dolazi uvesti red u muški razred nevaljalaca.

***Vesničko ma středisková* (1985.)**

-komedija Jiríja Menzela, najpoznatiji i najuspješniji češki film
-prikujuje suživot najrazličitijih likova u malenoj sredini
-u filmu doktor recitira *Máj*, a u našoj predstavi to čini učitelka te, kao i doktor, u jednom trenu više ne zna nastaviti pa kaže *Dál to neumím*.
-citat: *Momentálně zaostalej*.

***Cesta do lesa* (2012.)**

-romantična komedija koja tematizira obitelj slobodnih nazora koja živi u skladu s prirodom.

Naš **ženski lik** temeljen je na liku iz ovog filma, preuzeta je i **priča o ludim gljivama**.

-citat: *Ty chceš zase propadnout?* kojim se Jan obraća Hrvoju.

***Marečku, podejte mi pero!* (1976.)**

Komedija o obiteljskim, poslovnim i školskim situacijama u Večernjoj školi. Parafraza koju smo koristili je iz naslova. Stari profesor uporno istog polaznika **proziva krivim imenom** te traži nalivpero. Naša učitelka također krivo proziva učenika, odnosno zove ga bratovim imenom unatoč upozorenjima.

Citat: *Žadný strachy, (Jirko), ty to zvladneš!* Učitelka se ovim riječima obraća nastavniku Lazi.

-ideja – učenici pjevaju pjesmu, učitelj ih pokušava zaustaviti riječima koje smo citirali: *No tak to by stačilo!* Učenici nastavljaju.

***Slunce, seno, jahody* (1983.)**

Također vrlo popularna komedija.

Korištene ideje:

-neuspješno zviždanje prstima (učitelka)
-*Tichá voda břehy bere.* (Jan se tako tješi kad ga Hrvoje iznervira.)
-*Držte hubu, učitelka zpívá.* Naša učitelka *recituje* kad Jan ovim riječima ušutkava ostale.

***Slunce, seno a pár facek* (1989.)**

-nastavak priče u jednako popularnoj komediji zabune

Korišteni citat: *Je to pravda, řekli to žensky!*

Vrchní, prchni (1980.)

Komedija o muškarcu kojeg su zamjenjivali s konobarom pa je iskoristio priliku te naplaćivao račune te tako zaradio i novi automobil. Nakon što su ga otkrili i uhitili, boravio je u zatvoru gdje je naučio svirati violinu te postao članom filharmonije.

-citirana rečenica – A že se trochu zlobiš? te Má se jak prase v žitě!

S tebou mě baví svět (1982.)

Obiteljska komedija o neodgovornim očevima koji odlaze sa svojom malenom djecom u planinu.

-citat: -Podruhé, když chceš něco říct, zdvihni ruku. (podigne ruku.) Co bylo?
- Já si zkouším, jestli to funguje.

Nemocnice na kraji města

-serija od 20 nastavaka koja se bavi svakodnevnim dogodovštinama u jednoj Bolnici na kraju grada, što je hrvatski prijevod. Snimana je tijekom godina 1978. i 1981.

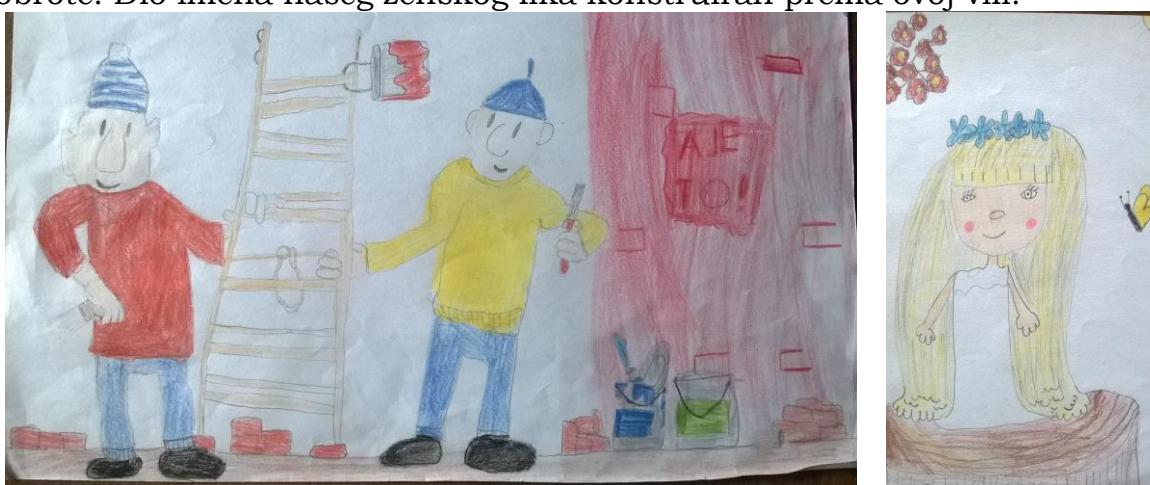
„Kdyby hloupost nadnášela, tak se tady budete vznášet jako holubička!“ legendarna je rečenica doktora koju smo mi parafrazirali te je ispalo kako naš lik misli da citira doktora iz serije koji time vrijeđa medicinsku sestru, ali zapravo se zabunila i koristila potpuno krivi glagol pa kaže „Když by hloupost mohla prchat, ty bys prchal jak holubička!“ Za to dobiva potvrdu od Hrvoja: „Baš!“ Dakle, ostalima to zvučí logično, iako prchat u češkom znači bježati, kloniti se. Učenike je glagol prchat podsjetio na riječ lepršati, udarati krilima u hrvatskom pa je to uz golubicu imalo smisla. Prijevod gore navedene rečenice je: „Kada bi glupost uzdizala, vi biste ovdje lebdjeli po zraku kao golubica.“

Pat a Mat – A je to!

-lutkarski film. Legendarni dvojac majstora koji su simbol nespretnosti, ali i životnog stava pomirenosti sa situacijom.

Víla Amálka – Václav Čtvrtsek

Jedan od najpoznatijih čeških crtanih likova. Simbol prirodne ljepote i dobrote. Dio imena našeg ženskog lika konstruiran prema ovoj vili.

Pat i Mat (Matija Pelikan) i Víla Amálka (Simona Petković) – učenici iz 3. r.
(učiteljica Ksenija Dakić)

Srpski / jugoslavenski:

Audicija (1985.)

Kazališna predstava koja je postala film, i to kultna komedija osamdesetih godina. Mjesto radnje: Sarajevo. Likovi - sarajevski studenti.

Lik Salomona Bičakčića u našoj predstavi postao je Lazo Bi(k)čakčić.

Prezime s posebnim pravilima izgovarao je Branko Đurić Đuro.

Lajanje na zvezde (1998.)

-vrijeme radnje 1963.

-tematizira se srednjoškolski život i razne dogodovštine

-preuzeta ideja o jednom učeniku koji je „zlatno dijete“ za nastavnika (Jan), a ulizica i štreber u očima ostalih učenika.

-priča o Sizifu – tek usput spomenuti izraz Sizifov posao doveo je do još jedne u nizu rasprava

Maratonci trče počasni krug (1982.)

-crnohumorna tragikomedija

-citat: *Tata me malo tuk'o. A kako izgleda kad te mnogo tuče.*

Hrvatski:

Serija Na granici (2018.)

-tematizira život malog ličkog sela

-citat: *Mala doručkovala poskoke.*

Nomen est omen – Ime je znamen

Kako smo imenovali naše likove?

Imena su određena tako da se automatski povežu s nacionalnošću lika. Pri tom se pozivamo na teoriju o tipičnim imenima za pojedine nacije i na to kako upravo ta „tipičnost“ i stereotipi vezani uz ime često nisu utemeljeni pa zato uz pojašnjenja svakog, za pojedinog lika odabranog, imena navodim i podrijetlo imena.

Osim po „tipičnosti“, imena smo birali tako da budu zvučna, lijepog i pozitivnog značenja te da budu poveziva s nekim znamenitim ličnostima iz prošlosti naših narodā i vjerskog života.

Dorđe

Ovo ime u našoj školi trenutno nose dva učenika, a jedan je i naš glumac (Đorđe kao Ištvan). Iako obojica znaju da se radi o „tipičnom“ srpskom imenu, tu činjenicu uopće ne smatraju bitnom. O verzijama imena u drugim jezicima jedan učenik nije čuo, dok drugi zna da je to i Georgije te Jiří u češkom. Ime je dobiveno u naslijede, imali su djeda tog imena. Obojica vole svoje ime. Jedan kaže kako voli što ime nije često, dok drugi kaže da voli kako to ime zvuči. Zajednički nadimak im je Đoko, dok su jednom nadimci i Đuka te Đole.

Riječ je o varijanti grčkog imena Geōrgios. Izvedeno od "geōrgós" ili "jeorgós" (γεωργός) što znači zemljoradnik. Ovo ime je popularno u raznim jezicima: Đorđe, Đuro, Juraj, Jiří, George, Jorge, Jurij,... Često se prikazuje kako ubija zmaja. Ovo ime je oduvijek vrlo popularno te se tako našlo i među prvih 20 imena na listi muških imena u posljednjih 15 godina u Srbiji.

Porijeklo imena: grčko, češko, srpsko

Hrvoje

Ime je u potpunosti hrvatskog podrijetla. Naziv za čovjeka hrvatske narodnosti uzet je za osobno ime. Poznate osobnosti ovog imena su: Hrvoje Vukčić Hrvatinić (1350.-1416.) – hrvatski ban, Hrvoje Hitrec (1943.) – autor Smogovaca,...

Ištvan

Varijanta imena Stjepan. Ime grčkog porijekla i varijanta je grčkog imena Stefanos (Στέφανος) što znači "vijenac" ili "kruna". U prenesenom značenju ime znači "onaj koji je okrunjen, koji je ovjenčan". Ime je kršćanskog sveca i veoma je rasprostranjeno u mnogim jezicima: kod Srba Stevan, kod Mađara također i Pišta, kod Engleza Steven, Steve, kod Španjolaca Estebán. Ime Stjepan nosili su mnogi kraljevi: engleski, mađarski, srpski i poljski. Po Stefanu Nemanji, svi kraljevi dinastije Nemanjić su svom imenu dodavali ime Stefan.

Porijeklo imena – mađarsko

Jan

Varijanta imena Ivan. Potječe iz grčkog "Ioan, Ioannes" izvorno iz starohebrejskog "yohanan (Johohana)" u značenju "u milosti Jehovinoj". Ime je vrlo često u kršćanskom svijetu. Najpoznatiji su Ivan Krstitelj i Ivan evanđelist. Prvi okrunjeni ruski car poznat po nadimku "Grozni" nazivao se punim imenom Ivan IV. Vasiljevič.

Porijeklo imena: njemačko, skandinavsko, nizozemsko, poljsko, češko, hrvatsko

Lazo Bi(k)čakčić „Bog je pomoć“; (...) Treće? Fakat, tri čima.

Ime potiče iz starohebrejskog "el azar", izvorno iz aramejskog "azarya" u značenju "Bog je pomoć". Ime nalazimo u kršćanskom kalendaru iako ga nisu nosili ni mučenik ni svetac. Dva su poznata Lazara iz razdoblja ranog kršćanstva, jedan iz Kristove priče o ubogom Lazaru, a drugi Lazar je bio brat Marte i Marije. Među Srbima je postalo popularno zbog kulta proslavljenog srpskog "cara" Lazara Hrebeljanovića. Od ovog imena izvedena su imena Laza, Lazica, Lazo, Laka i Lale. Ovo je ime konstantno među 10 najpopularnijih imena u proteklih 15 godina u Srbiji.

Prezime s posebnim pravilima izgovarao je **Branko Đurić Đuro** na Audiciji:

„-Solomon Bičakčić, prvo tvrdo č, drugo meko č.

-A treće?

-Treće? Fakat, tri čima.

-I šta ćemo s trećim?

-Isto.

-Što isto?

-Č, tvrdo.“

Naši učenici krivo su zapamtili prezime pa ga uporno izgovaraju uz dodatno *k* te ga u izgovoru razdvajaju na slogove ovako: *Bik-čak-ćić*.

Naděžda Amálka „E kak' se ti ono dvaput zoveš?“

Naděžda – Nadežda

Ime ima više značenja ovisno iz kog govornog područja dolazi. Ima korijene u slavenskim jezicima i arapskom jeziku. Nađa je umanjenica ruskog imena Nadežda (Надежда) i znači „nada“. Ovo je jedno od najstarijih ruskih imena, koje je u raznim varijantama preuzete i u mnoge druge europske jezike. U slavenskim jezicima je osnovno značenje nada. Arapsko značenje (varijanta Nadiyya) je širokogrudna, plemenita, velikodušna.

U češkom jeziku ime glasi Naděžda te se često koristi hipokoristik Nađa.

Porijeklo imena: rusko, češko, srpsko, hrvatsko, grčko

Amálka – Amálie

Jméno Amálie dýchá elegancí, dle svého významu pak i láskou a čistotou. Jako Amália jméno používají Slováci, zkráceně Amalia pak i Italové, Španělé nebo Poláci. Němci pak znají jméno jako Amalberga nebo Amalie. V Rusku se

užívá jako Amalija, ve Francii verze známá z Česka, tedy Amélie.

Nejznámější českou Amálií je **víla Amálka**, pohádková postavička Václava Čtvrtka. Také česká spisovatelka Amálie Kutinová je slavnou nositelkou tohoto jména.

Ženské křestní jméno Amálie (nebo také Amalie, příp. Amalia) bývá spojováno buď s latinským nebo s germánským původem. Původ jména Amálie dle některých vědců souvisí s latinským slovem „amare“ – v překladu „milovaná“ nebo „milá“. Mělo by tak stejný význam jako počeštěná verze jména – **Libuše**. Dle jiných teorií jméno pochází ze staroněmeckého slova „amal“, které se překládá jako „pracovitá“. Přehlédnout se nedá ani formální podoba s indickým jménem Amala, které se ze sanskrtu překládá jako „čistá“ nebo „ryzí“.

Nemanja

1. Ime Nemanja je slavenskog porijekla i izvedeno od osnove glagola *maniti* (=mamiti) s negacijom. U doslovnom prijevodu znači neprivlačan, odbojan.

2. Ime Nemanja izvedeno je od imenice *neman* nastalo od od starijega **nemъnъ* (*ne-* + *v. mniti*) što znači ono o čemu se ne smije ni misliti i opisuje ono čemu se mogu pripisati zastrašujuća i opasna svojstva.

Ime je poznato kod Srba i Hrvata od XII. stoljeća, a kako se može naći u češkoj, lužičkosrpskoj i bjeloruskoj toponimiji moglo bi biti i praslavensko.

Oba tumačenja ukazuju na činjenicu da su imena starih Slavena imala **zaštitnu funkciju** te su odražavala vjerovanje da mogu uplašiti zlo ili da ih *drže podalje od djeteta*, imaju funkciju zastrašivanja ili protjerivanja zlih duhova.

3. Nemanja kao staroslavensko ime možda je nastalo od glagola *nemati* i znači *bez posjeda*. Prvi je put zabilježeno u 12. stoljeću kada je Stefan Nemanja (1113-1199), rodonačelnik dinastije Nemanjića, postao raški župan. Zbog toga je tradicionalno prihvaćeno kao ime koje se davalo samo vladarima, pa nije bilo zastupljeno među narodom.

Ovo ime je sve popularnije u Srbiji i već godinama se nalazi na listi najčešće davanih muških imena.

4. Nemanja kao neslavensko ime grčkog podrijetla:

a) Nemanja je izvedeno od nekoliko grčkih riječi koje se mogu rastaviti na: *ne-ma-nya*, ili grčkom imenu *nehemiah* sa značenjem *mogući*.

b) Ime nastalo od imena grčkog boga osvete Nemesisa (božanstvo osvete i odmazde) jer se osvećivao za nepravedno osuđene.“

Glazba naša svagdašnja

Kako smo birali glazbu za predstavu

Stanje među učenicima

Nakon provedene ankete o glazbenim preferencijama dolazi se do zaključka da naši učenici slušaju mnoge žanrove. Prevladavaju popularne pjesme i pjevači/pjevačice koje imaju priliku češće čuti na radiju, televiziji iako im je internetski servis Youtube također vrlo čest izvor, gdje lista, koja se sama nameće, ponekad utječe i na njihov glazbeni odabir. Neki pod utjecajem roditelja slušaju neku glazbu iz razdoblja prije svog rođenja.

Referenca na vrijeme radnje – sadašnjost i općepoznata prošlost

2 legende – Spličani – poznate ličnosti glazbe i filma

Oliver Dragojević (7.12.1947.-29.7.2018.) i
Boris Dvornik (16.4.1939.- 24.3.2008.)

Nadalina

*Ovo van je štorija o Nadalini.
More bit da vi znate Nadalinu, a?
Sva puca od lipote!*

*A jema je da van pravo rečen ča i vidit.
Smantala bi ona i većega muškardina,
a di neće vakega karonju ka ča san ja.
A najskoli kad pere noge u dvoru, ajme!*

*Kad Nadalina noge toča
srđ dvora u mastilu,
jo ke beleca, ke finoća
isempja mladost cilu.*

*Svi gledadu u noge bile
uz bačve karatile
jer slaja je od zrilog voća
kad Nadalina noge toča.*

*Ref. (**hrvatski čakavski**)
Nadalina, Nadalina
da si moja Nadalina
jemala bi muskardina
Nadalina, Nadalina*

Ref. (český)
Naďalíno, Naďalíno,
že jsi moje Naďalíno,
ty měla bys muškardina,
Naďalíno, Naďalína.

Odabirom ove pjesme željeli smo povezati naš dio Hrvatske s Dalmacijom te se pomoću refrena koji smo preveli na češki našaliti jer češki izgovorena Nađa-líná znači „lijena Nađa“, a naš lik, učenica, zove se Naděžda, što je skraćeno Nađa.

Kako je Oliver svima poznat pjevač, činilo nam se logičnim odabirom da je upravo on ta „jedna zajednička tema, jedna stvar“ našim učenicima.

Malo Sladja, malo Zorka

(....)

Ref.

*Malo Sladja, malo Zorka,
malo trupci i motorka,
popije se više koja,
eto đe je snaga moja.*

Narodna pjesma koja je poprilično popularna pa su tako jednom prilikom neki učenici kao svoju točku za dobrodošlicu izveli upravo ovu pjesmu i time ostali zauvijek u sjećanju. Referira se na životni stil – rad u šumi, ljubavne zaplete te alkohol kao svakodnevnu razbibrigu.

Holka modrooká

*Holka modrooká,
nesedávej u potoka,
Holka modrooká,
nesedávej tam.
V potoce se voda točí,
podemele tvoje oči,
holka modrooká,
nesedávej tam.*

Curice plavooka

*Curice plavooka,
Ne sjedaj uz potok,
Curice plavooka,
Ne sjedaj tamo.
U potoku se voda vrtí,
podrovat će tvoje oči,
curice plavooka,
ti ne sjedaj tam.*

Vrlo popularna češka dječja narodna pjesmica koja upozorava djecu da se ne igraju uz vodu. U nastavku pjesme spominje se „*V potoce je hastrmánek, zatáhá tě za copánek*“ (*U potoku je vodenjak, povući će te za rep*). Vezuje se uz vrlo raširenu te i danas živuću legendu o zelenom biću (vodenjaku) koji utapa ljudе i njihove duše drži na dnu u lončićima.

Dagmar – Dáda Patrásová:
Škola zvířátek (1991.)

Škola zvířátek
má právě začátek,
už jdou, už jdou, už jdou,
třída záříci a žáci v lavicích
už jsou, už jsou, už jsou.

Přišla **pyšná kočka** z pošty
i **pejsek toulavý**,
hele ptá se proč ty hrozný
počty nejdou do hlavy?
Škola zvířátek má žáků dostatek
a čtou, a čtou, a čtou.

Životinjska škola

Životinjska škola
upravo počinje,
već idu, već idu, već idu,
učionica sva svijetli,
a đaci u klupama su
već jesu, već jesu, već jesu.

Došla je **ohola/ponosna mačka** iz
pošte
i **pas latalica**,
gle pita što to grozno
računanje ne ulazi u glavu?
Životinjska škola ima đaka dovoljno
i čitaju, i čitaju, i čitaju

Dagmar Patrásova vrlo je popularna češka glumica i pjevačica te voditeljica programa za djecu. Pjesmu *Životinjska škola* smo izabrali zbog reakcije učenika na neke riječi pjesme koje izrazom podsjećaju na riječi nekog drugog značenja u hrvatskom jeziku, što je komični temelj rasprave na satu češkog u predstavi. Pa tako **pyšný** znači **oholi, ponosni** te se koristi u usporedbi s paunom *Pyšný* jako páv. Riječ *toulavý* označava lutanje, bescilnost pa je tako **pejsek toulavý pas latalica**, a ne kako naši učenici krivo pretpostavljaju – *tulavi pas*.

„**Fant fant fantastično**“ – dosjetka naše Čehinje koja je kao jednu od prvih poveznica s Hrvatskom prije doseljenja imala s hranom (Fant, Vegeta,...)

LITERATURA ukratko:

- filmovi,
- književna djela,
- rječnici, leksikoni
- članci

- razne internetske stranice (posjećivane tijekom cijele školske godine)

Za detalje o literaturi obratiti se autorici.

Multi-kulti filmaši

Voditelji – učitelji: Davor Stankić, Morena Mandić Čolić, Mirjana Hojka

Multi-kulti filmaši ove godine uključivali su učenike od 5.-8.razreda te su ukupno brojali 18 učenika. Filmaši su se sastajali svaki četvrtak 0. sat., a često po potrebi i u neke druge termine. Tijekom nastave učenici su bili upoznati s različitim sadržajima usko vezanima uz film, filmsku umjetnost, načine snimanja i stvaranja novih filmova. Osim teorijskih znanja, učenici su primjenjivali naučeno na konkretnim sadržajima. Pošto su bili uključeni u projekt pod nazivom Festival multikulturalnosti tijekom cijele godine pripremali su materijale, snimali, montirali i naposljetku izradili film pod nazivom „Doku Multi-kulti“. Film je prikazan na završnom festivalu koji se održao u OŠ Laslovo, te na završnoj priredbi povodom dana škole u OŠ Dežanovac.

Davor Stankić

REALIZACIJA KROZ GOSTOVANJA (Kistanje, Tkon, Laslovo)

MULTI-KULTI LONAC – Što se pripremalo i jelo u Kistanjama na Proljetnoj školi? (15.4.-17.4.2019.)

Voditelji iz naše škole: Mirjana Hojka, Morena Mandić Čolić, Davor Stankić

Popis uključenih učenika:

Red.br.	Ime i prezime	Razred
1.	Hana Karajica	6.
2.	Ivana Dubravac	6.
3.	Gabriela Balog	8.
4.	Jana Starčić	8.
5.	Lara Bartoniček	8.
6.	Lucija Prenosil	8.
7.	Domagoj Piščević	8.
8.	Mateo Pastuović	8.
9.	Marijeta Ježabek	8.
10.	Stjepan Horak	8.

„Naša škola bila je domaćin Proljetne škole u sklopu projekta Festival multikulturalnosti – razvojem interkulturnih kompetencijama do umijeća komuniciranja. U Proljetnoj školi su sudjelovali učenici i učitelji OŠ Kistanje te 26 učenika i 8 učitelja iz OŠ Laslovo i OŠ Dežanovac.

Tema susreta je bila tradicionalna kuhinja i svaka škola je kuhala jela svog kraja. Uz pripremanje jela, paralelno su se provodile i radionice na temu multikulturalnosti, tradicije i tolerancije (izrada straničnika s tradicionalnim receptima, dramatizacija igrokaza, izrada ukrasnim mirisnih jastučića, glazbene radionice, plesne radionice i pisanje himne festivala).

1. DAN

Naša škola je programom dobrodošlice dočekala goste. Nakon pjesme i plesa uživalo se u tradicionalnim srpskim i janjevačkim jelima (Gravče na tavče, Tepeštija, Birjan, Pita zeljanica, Pita sirnica, Presnac, Sarma u lišću od vinove loze, Barenica...)

2. DAN

Osnovna škola Laslovo nam je pripremila slavonske kobasicice sa grahom. Imali smo priliku probati i nešto sasvim novo, čvarkuše. Kuhanje je završeno sa slatkom pitom od jabuke te pitom od buče. Mljac :)

3. DAN

Degustirali smo i pikantni juneći gulaš Osnovne škole Dežanovac.^{“5}

„U kistanjskoj osnovnoj školi u periodu 15.-17. travnja održana je Proljetna škola, u kojoj su domaćini – učenici i učitelji OŠ Kistanje ugostili učenike partnerskih osnovnih škola iz Dežanovca i Laslova.

Tijekom trodnevne proljetne škole, učenici su pod mentorstvom svojih nastavnika sudjelovali na radionicama prilagođenim različitom uzrastu učenika, u sklopu kojih su učili jedni o drugima i jedni od drugih. Svim ovim sredinama zajednička je multietičnost i multikulturalnost, što je inicijalno i povezalo te tri osnovne škole u partnerstvo u provedbi ovog projekta. Učenici su u sklopu ovog susreta imali priliku vlastitim prezentacijama, literarnim, dramskim, likovnim i glazbeno-scenskim izričajima sudjelovati i doprinjeti interakciji različitosti i interkulturnom dijalogu. Kreativna interakcija učenika tijekom tri dana, bila je začinjena slasnim tradicijskim jelima i delicijama koje su učenici zajednički pripremili sa svojim učiteljima u sklopu radionice nazvanoj multi-kulti lonac.

Proljetna škola u Kistanjama, dio je niza aktivnosti koji provode tri partnerske osnovne škole u sklopu projekta „Festival multikulturalnosti – razvojem interkulturnih kompetencija do umijeća komuniciranja“ odobren iz poziva Unaprjeđenje pismenosti – temelj cjeloživotnog učenja. Ukupna vrijednost projekta iznosi 1.495.628,52 kn te se u potpunosti financira iz Europskog socijalnog fonda. Svrha projekta je razvoj interkulturne pismenosti učenika partnerskih osnovnih škola Laslovo, Dežanovac i Kistanje, kako bi se razvile kompetencije neophodne za cjeloživotno učenje.“⁶

Barbara Dadić Eđed, voditeljica projekta, OŠ Laslovo

---

⁵ Cooltići (list učenika OŠ Kistanje), god. 1, broj 1. (42.- 44. str.)

⁶ <http://www.festival-multikulturalnosti.eu/realizirana-proljetna-skola-u-kistanjama-na-temu-multi-kulti-lonac/>

TKONSKI ZAPISI – *Kako smo živjeli glazbu i ples na Ljetnoj školi!*

19.5.2019. (nedjelja)

Polazak oko 9.40 ispred škole u Dežanovcu. Ekipa od 12 učenika na put krenula sa samo jednom nastavnicom – učiteljom Emilijom Sedlaček. Ovo je popis učenika po razredima uz njihove kvalifikacije za područje glazbe, plesa te pohađanja manjinskih jezika.

r.br.	Ime i prezime	razred	kvalifikacije
1.	Lucija Přenosil	8.	Hrvatki i češki folklor, pjevački zbor - školski i crkveni, češki j., glazbena škola, festival
2.	Stjepan Horak	8.	Hrvatski, češki i mađarski folklor, češki i mađarski j., mađarski ples (kombinacija tradicije i suvremenosti)
3.	Leonarda Pihir	8.	Hrvatski, češki i mađarski folklor, češki i mađarski j., školski zbor, festival, mađarski ples (kombinacija tradicije i suvremenosti)
4.	Đorđe Borojević	8.	Hrvatski i mađarski folklor, češki j.
5.	David Dubravac	7.	Češki j.
6.	Đorđe Kondić	7.	Srpski, češki i mađarski j., mađarski ples (kombinacija tradicije i suvremenosti)
7.	David Bliznac	6.	Hrvatski folklor, češki j.
8.	Marija Pejazić	6.	Hrvatski folklor, češki j., glazbena škola, festival, školski zbor
9.	Silvija Fiala	6.	Češki i mađarski folklor, češki j.
10.	Marta Sekulić	6.	Češki i mađarski folklor, češki j.
11.	Neven Karlica	5.	Srpski folklor, češki j.
12.	Mateo Ković	5.	Češki folklor, češki j.

-prva pauza od pola sata već u Kutini kod Kauflanda zbog ograničenja u vremenu vožnje od 4 sata

- sljedeća pauza na odmorištu Macola pa prilikom ukrcavanja preostalih učenika i učitelja u Kistanjama
- sat vremena čekanja za polazak trajekta u Biogradu na koji se nismo uspjeli ukrcati!! :-/
- neplanirani put do Zadra te putovanje trajektom Zadar-Preko te dalje autobusom do dežanovačkog odmarališta
- smještanje u sobe i suha večera zbog kašnjenja (kuharica Rozalija putovala s nama)

20.5.2019. (ponedjeljak)

-prva radionica sviranja afričkog bubenja djembe – iako su se učenici prvi put sreli s ovim instrumentom, već na prvoj radionici prvog od tri dana odlično su se snašli, svladali tri osnovna tona te uspjeli svirati usklađeno.

- radionicu su imale i učiteljice
- popodne smo šetali ubrdo do benediktinskog samostana sv. Kuzme i Damjana, zvanog **Ćokovac** zbog istoimenog naziva brda na kojem se nalazi. Ćok u dijalektu znači ptica kos. Mjesto je vrlo staro, datira iz 11. stoljeća, a postoji i starija povijest mjesta. Također je to mjesto okupljanja vjernika, a posjeti uz detaljno i poučno, a i besplatno, izlaganje mogući su svaki dan od 16 do 18 sati, osim nedjeljom.
- večernji program – predstavljanje netradicijskih plesnih žanrova (latino plesovi, jazz dance, zumba, kaubojski ples,...)

21.5.2019. (utorak)

- djembe radionice
- tamburaška proba
- zajedničko sviranje ksilofona
- prijevodna radionica – sve pjesme prevođene na sve naše jezike s izvornog jezika (Kolo, kolo mlýnský, Moja diridika, Zelena jagodo, Az a szép)

-večernji program – afrozumba

22.5.2019. (srijeda)

Završetak djembe radionica i pozdrav našim djembašima iz Senegala do viđenja u Laslovu!

-prezentacija nošnja koje nose naši učenici – češka i hrvatska školska nošnja, mađarske nošnje Zajednice Mađara Dežanovac te srpske nošnje SKD Prosvjete Garešnica

-prezentacija nove češke koreografije na pjesmu Na břehu Blanice

-zajednički plesovi – pripreme Našeg spleta za Festival

23.5.2019. (četvrtak)

Dolazak snimatelja Lea Vitasovića te snimanje raznih aktivnosti, uključujući naše pjevačice s Festivala s pjesmom *Rodné údolí* koje su u cijelosti uvrštene na kraju finalnog videa Projekta.

Učenici su sudjelovali u tri radionice OŠ Kistanje:

1. IGRE IZ CIJELOG SVIJETA

OONCH NEECH – Pakistan

CORRE, CORRE LA GUARACA - Čile

SIMON SAYS – SAD

LUTA DE GALO – Brazil

RED LETTER – UK

ALGAMATA - Grčka

2. IZRADA SAPUNČIĆA

-40 g sode bikarbune

-30 g limunske kiseline

-5 kapi eteričnog ulja po želji (lavanda, smilje, ružmarin, jasmin, ruža, klinčić)

-žličica suhog cvijeća ili čaja (po želji)

-nekoliko kapi vode (po potrebi)

Za boju:

-smeđa – na vrh žličice kakaa

-žuta – kurkuma

-zelena – zelena glina

-ružičasta – nekoliko kapi soka od cikle

-plava – nekoliko kapi soka od crnog grožđa

3. IZRADA KISTANJSKIH MOTIVA od hladnog porculana (rimski Burnum i kistanjska crkva)

-3 šalice škrobnog brašna

-2-3 šalice drvofixa

Ruke namazati baby uljem ili nekom masnom kremom (vazelin).

Umijesiti tjesto tako da se ne lijepi za ruke. Boje se dodaju po želji u tjesto ili se suhi izmodelirani porculan oboji. Smjesa mora biti u prozirnoj foliji da se ne isuši.

Filmska radionica započela je poslijepodne s uvodnim predavanjem i podjelom u grupe. Učenici su do petka ujutro trebali smisliti scenarij te početi snimanje u trajanju 4-6 sati.

Večernji dio pripao je našoj prezentaciji „Co Čech, to zpěvák a muzikant“. Dio te prezentacije je i pjesma koju su tog dana pjevačice snimile te pjesma „za mlađe“ *Já jsem muzikant*.

Uslijedila je još jedna proba Našeg spleta.

24.5.2019. (petak)

Učenici su veći dio dana proveli u snimanju filma koji su poslijepodne montirali uz Leovu pomoć. Filmovi su prikazani u Laslovu.

Večerni program – prezentacija tamburica, novih instrumenata OŠ Laslovo. Svi su zainteresirani učenici mogli probati svirati instrumente.

25.5.2019. (subota)

Čišćenje soba i cijelog objekta, pakiranje prtljage u autobus.

Polazak trajektom iz Tkona u Biograd u 11,30.

U Kistanjama smo ostavili dio ekipe te nastavili put.

Nekoliko puta imali smo pauzu. Učenicima je bila najbitnija ona u Burgerkingu.

U Dežanovac stigli oko pola 8 navečer.

LASLOVAČKI DANI (3.6.-7.6.2019.)

Učitelji-voditelji: Ksenija Dakić, Mirjana Hojka, Morena Mandić Čolić, Emilija Sedlaček, Ivana Širac

Popis učenika:

Red.br.	Ime i prezime	razred
1.	David Prenosil	5.
2.	Mateo Ković	5.
3.	Naven Karlica	5.
4.	Marija Pejazić	6.
5.	Vita Domović	6.
6.	Barbara Drempetić	6.
7.	David Bliznac	6.
8.	Dorđe Kondić	7.
9.	Stjepan Horak	8.
10.	Lucija Prenosil	8.
11.	Ivana Dubravac	6.
12.	Domagoj Piščević	8.
13.	Marijeta Ježabek	8.
14.	Leonarda Pihir	8.
15.	Mateo Pastuović	8.

3.6.2019. (ponedjeljak)

12:30

-polazak iz Dežanovca autobusom koji je krenuo iz Kistanja u 5.00

15:00

-dolazak u Laslovu u školu

-ručak

-radionice za upoznavanje

17:00

-obilazak Laslova pješke – mađarski društveni dom, spomenik žrtvama iz Domovinskog rata uz kratko izlaganje zbog prijeteće kiše

-vježba za zajednički nastup „Naš splet“ (mađarski čardaš, češka polka i dvokorak te srpsko kolo)

19:30

-večera

-smještaj učenika kod domaćina – laslovačka djeca primila su u svoje kuće naše učenike, a nastavnici su smješteni u hotelu Silver u Osijeku

4.6.2019. (utorak)

10:00

-RADIONICE (tri razne skupine koje se izmjenjuju):

1. Kreativna kviling radionica - izrada suvenira od drvenih daščica i cvjetića

2. glazbena – učenici su učili plesati slavonski drmeš
3. sportska – učenici su igrali stolni tenis, odbojku, pikado,... te dobili i priznanja za uspjeh i sudjelovanje

+ tamburaši su imali svoju probu uz naše pjevače koji su odabrane pjesme prevodili i učili pjevati na Ljetnoj školi u Tkonu

- 13:00
-ručak
-plesna proba „Naš splet“
16:00
-aktivnosti na igralištu (nogomet, boćanje, vatrogasci)

5.6.2019. (srijeda)

- 10:00
-obilazak Osijeka

- 14:00
-ručak na seoskom eko-etno imanju u Korođu
-radionice u školi
-plesna proba „Naš splet“

18:00

-večera

-disco i karaoke u školi

6.6.2019. (četvrtak) – „Dan D“

14:00

-ručak

-djembe radionica za učenike te završna vježba za nastup

-domaćini pekli langoše

Postavljanje štanda za predstavljanje škole

-tradicionalni tkani i vezeni stolnjak te ručnik s vezom u koji je bio omotan slavski kolač postavljen u ukrasnu košaru

-zastavice na stalku – hrvatska, europska, češka, srpska, mađarska

-školska zadruga *Različak* – Ljetopis (album od početaka rada do danas – radovi i sudionici) te najnoviji radovi (ptičice od filca i kartonske čestitke)

-knjige:

Karel Blaha – *Dežanovac i Naselja oko Dežanovca*;

200 let pospolu – o doseljenju Čeha i suživotu sa starosjediocima;

V. Herout i A. Horak: *Žně našich babiček* (o starinskoj žetvii proslavi Dožínky u čast kraju žetve)

-„dožínková kytică“ – kitica od suhog žitnog klasja te cvijeća od krep-papira izrađena za Dožínky u Končanici 2018.

-uvezeni tekst o nastanku predstave, našim motivacijama i preuzetim idejama iz filmova, književnosti, svakodnevice,...

-uvezni tekst predstave

-svitak – letak o predstavi s fotografijama i imenima glumaca te riječju dramskog projektnog tima

-naš prvi motiv i inspiracija u predstavi – bočice s raznim alkoholnim pićima, počevši s rakijama od šljive, kruške, loze do orahovca, mente i aronije sve označeno onako kako to „đed napis'o na flaše“ – JD, DD,... ono treće se već popilo!

-češki i srpski kolači koje su pekla učitelka Emilia Sedláček, pedagoginja Ivana Širac te učiteljica pravoslavnog vjeroučitelja Borka Teodorović
 -kozji sir koji proizvodi gđa Ruža Ković iz Uljanika, majka našeg lika Đorđa
 -na velikoj izrezbarenoj drvenoj daščici uz sir su se rezali i domaći suhomesnati proizvodi koje proizvodi pedagoginja Ivana Širac
 -uz stand šetali su i naši plesači u školskim češkim i hrvatskim nošnjama u kojima su i plesali na nastupu
 -okvir za fotografiranje filmske skupine

RECEPTI za naše češke i srpske slastice

KUGLOF

30 dag šećera
 5 žumanjaka
 1 dcl ulja
 1 dcl mlijeka
 20 dag oštrog brašna
 1 prašak za pecivo
 5 bjelanjaka

Gotovu smjesu preploviti, u polovicu dodati kakao, čokoladu, grožđice,...

BÁBOVKA

30 dkg cukru
 5 žloutků
 1 dcl oleje
 1 dcl mléka
 20 dkg hrubé mouky
 1 kypříci prašek do pečiva
 5 bílků

Hotovou směs rozdělit na dvě části, do jedné přidat kakao, čokoládu, rozinky,...

MEDENJACI

60 dag glatkog brašna
15 dag meda
4 jajeta
1 dag sode bikarbone
25 dag šećera
6 dag margarina
1 žličica začina (cimet, klinčić)

Gotova smjesa treba stajati 1 dan na sobnoj temperaturi, a prije izrade se ponovno premijesi.

PERNÍKY

60 dkg hladké mouky
15 dkg medu
4 vejce
1 dkg sody bikarbony
25 dkg cukru
6 dkg margarínu
1 lžíčka koření (skořice, hřebíček)

Hotové těsto musí stát 1 den na pokojové teplotě a pak se ještě jednom umísit.

VANILICE

Sastojci:

200 g masti
5 žlica šećera
1 jaje
1 žumanjak
1 žličica ekstrakta vanilije ili 1 vanilin
šećer
ribana korica jednog limuna
4 žlice mljevenih oraha
4 žlice mlijeka
400 - 420 g brašna

pekmez za punjenje

Priprema:

Pjenasto umutiti mast i šećer, dodati jaje i žumanjak, sjediniti, dodavati postupno ostale sastojke lagano miješajući, na kraju dodati brašno. Umutiti glatko tijesto i ostaviti ga najmanje pola sata u hladnjaku umotano u najlonsku foliju.
Na brašnom posipanoj površini razvaljati tanko tijesto, najviše 3 mm debljine te kalupićem ili čašicom izrađivati vanilice.
Peći u prethodno zagrijanoj pećnici na 180 stupnjeva oko 15 minuta.
Spajati vanilice džemom i uvaljati u šećer u prahu.

ВАНИЛИЦЕ

Састојци:

200 г масти
5 кашика шећера
1 јаје
1 жуманце
1 кашичица ванила екстракта или 1 ванилин шећер
Рибана корица једног лимуна
4 кашике млевених ораха
4 кашике млека
400 – 420 гр брашна

Пекmez за филованje

Припрема:

Пенасто умутити масти и шећер, додати јаје и жуманце, сјединити, додавати постепено остале састојке лагано мешајући, на крају додати брашно. Умутити глатко тесто и оставити га умотано у најлонфолију најманje пола сата у фрижидеру. На брашном посјују површини развити танко тесто, највише 3мм де бљине, чашицом вадити ванилице. Пећи у загрејаној рерни на 180 степени око 15 минута. Готове ванилице спајати џемом и уваљивати у шећер у праху.

SLAVSKI KOLAČ

Sastojci:

1/2 kg brašna
 20 g kvasca
 sol
 žličica šećera
 2 jajeta
 manja šalica ulja
 mlijeko

Priprema:

U posudu staviti malo toplog mlijeka, kvasac, žličicu brašna, sol i ostaviti na topлом da se digne. Kada se digne, dodati brašno, žlicu šećera, soli po ukusu, jaja i ulje. Sve sastojke zamijesiti toplim mlijekom. Tijesto dobro umijesiti i ostaviti na topлом mjestu da se digne. Dignuto tijesto premjesiti, oblikovati slavski kolač i staviti ga u dublji pekač. Pričekati da se kolač digne, namazati ga izmućenim žumanjkom i staviti da se peče na 200°C. Pred sam kraj pečenja kolač izvaditi iz pećnice, ukrasiti ga i vratiti da se peče.

СЛАВСКИ КОЛАЧ

Састојци:

½ кг брашна
 20 гр квасца
 со
 кашичица шећера
 2 јаја
 1 дл уља
 Млеко

Припрема:

У посуду ставити мало топлог млека, квасац, кашичицу брашна, со и оставити на топлом да ускисне. Када је квасац надошао, додати брашно, кашичицу шећера, соли по укусу, јаја и уље. Све састојке замесити топлим млеком. Тесто добро израдити и оставити на топлом месту да нарасте. Нарасло тесто премесити, обликовати славски колач и ставити га у дубљу шерпу. Сачекати да колач нарасте, премазати га умућеним жуманџетом и ставити да се пеке на 200 степени. Скоро печен колач извадити из рерне, ставити украсе и вратити да се пеке.

15:30 Generalna proba na kojoj je, kao i inače, dosta toga bilo zbrda-zdola i nije se ni sve isprobalo :-), ali unatoč svemu uslijedio je....

...u 18:00 Završni **Festival multikulturalnosti**

- himna Republike Hrvatske
- pozdravna riječ ravnateljice OŠ Laslovo Silvije Gajnok Bocke
- konferansa
- OŠ Dežanovac – igrokaz Multi štaa???**

Dramski projektni tim uživa u ostatku programa nakon što je naša glumačka ekipa probila led i nastupila prva!

- OŠ Laslovo – ksilofoni
- OŠ Laslovo – recitacije
- konferansa
- OŠ Laslovo – lutkarski igrokaz *Ježeva kućica*
- OŠ Laslovo – bećarac na harmonici
- OŠ Kistanje – igrokaz *Kuku, Tuna će da ženi Milicu*
- konferansa
- OŠ Laslovo – tamburaši + pjevači iz ostalih škola: *Kolo, kolo mlýnský, Az a szép, Zeleni se jagodo, Moj diridika.*
- OŠ Laslovo – lutkari
- konferansa
- zajedničko sviranje djembe bubnjeva – nastup svih sudionika Ljetne škole u Tkonu s vanjskim stručnim suradnicima iz Senegala – Mamadou Ablaysi Seydi i Commi Balde
- konferansa
- pojedinačni plesovi škola:
- mala plesna škupina OŠ Laslovo
- janjevačko kolo OŠ Kistanje
- češki ples OŠ Dežanovac
- Veliko finale – *Naš splet* – zajednički plešu svi učenici svih triju škola 3 plesa
- srpski, mađarski i češki
- zahvala ravnateljice uz pozdrav „Vidimo se dogodine!“

Petak, 7.6.2019.

10:00

- Predstava viših razreda OŠ Laslovo – likovi iz bajki koji su izgubili sva svoja tipična bajkovita obilježja te sami odlučuju kako će živjeti, s kim se družiti i koga voljeti. Pepeljuga koja ne može smisliti princa dok Crvenkapica jako voli družiti se s vukom prvi su u nizu primjera iz ove predstave.
- Projekcija filmova iz OŠ Dežanovac te OŠ Kistanje, učenički filmski uratci iz Tkona te završni video o Festivalu multikulturalnosti
- ručak i pakiranje prtljage i rekvizita u autobus

13:30

Rastanak uz suze i „živi zid“ od učenika uz ravnateljicu te voditeljicu projekta Barbaru Dadić Eđed na putu autobusu prilikom odlaska putem Dežanovca i Kistanja

MI U MEDIJIMA – NOVINE I TELEVIZIJA

Češki tjednik *Jednota* br. 13/2019, Daruvar – 30.3.2019.

Škola Dežanovec

Jak se žije multikultura

Dvouročním evropským projektem Festival multikultury, který se zabývá rozvojem interkulturních schopností umění komunikace, základní škola Laslovo s partnery – základními školami Dežanovec a Kistanje, Lidovou univerzitou Vinkovci a obcí Ernestinovo – budou rozvíjet nová kurikula pro volné činnosti.

Nové volné činnosti jsou zaměřené na rozvoj interkulturní gramotnosti a zvýšení kompetencí žáků, nutných pro celoživotní vzdělávání. Škola Dežanovec byla vybrána jako příklad výjimečné multikultury, protože se ve škole kromě chorvatštiny učí ještě tři menšinové jazyky podle modelu C – český, madarský a srbský, a od tohoto roku žáci mohli začít chodit i na hodiny pravoslavného náboženství, s tím, že katolické je ve školním programu už dlouho.

Projektový tým školy Dežanovec vybral mezi žáky nejlepší školní divadelníky, se kterými připravuje divadlo na téma jazykové multikultury. V divadle se střídají citáty a parafráze z českých a srbských filmů a literatury, příslušní apod. ve čtyřech jazycích. Divadlo znázorňuje školní hodinu, na které je šest žáků různých národností a učitel. Na hodině probíhají a střídají různé scény a dialogy ze života menšin.

I jména žáků jsou typická menšinová. Některé scénky znázorňují multikulturu, která se žije v rámci rodiny. Do projektu je zahrnuto i natáčení divadla, což má na starosti filmová skupina.

Učitelka Emilie Sedláčková společně se žáky projekt rozšířila na výzkum dějin přistěhování menšin na území obce Dežanovec a pokusí se s pomocí anket určit a ukázat jak různé kultury žijí dnes v každé ze čtrnácti vesnic na

území obce. Multikultura je na tomto území velmi stará, na což jsou obyvatelé hrdi.

Závěrečný Festival multikultury se bude konat 3.–7. června letošního roku v Laslovu, kde se školy s výsledky projektu představí. Závěrečnému festivalu předchází jeho složka s názvem *Multi-kulti lonac*, která bude ve Skradinu a Glazba i ples ve Tkounu.

Text a foto J. Horká

KAKO SE ŽIVI MULTIKULTURA– Dvogodišnjim evropskim projektom Festival multikulture, koji se bavi interkulturnim sposobnostima umijeća komunikacije, osnovna škola Ernestinovo sa svojim četiri partnerima – osnovnim školama Dežanovac i Kistanje, Narodnim sveučilištem Vinkovci i općinom Ernestinovo razvijati novi kurikulum za slobodne aktivnosti. Općina Dežanovac izabran a je kao primjer iznimne multikulturalnosti, jer se tu uz hrvatski jezik uče i tri manjinska – češki, madarski i srpski.

Češki mjesečnik *Dětský koutek* č. 9/2019, ročník 84, Daruvar – svibanj 2019.

HRT – Prizma (https://magazin.hrt.hr/505871/multi-kulti-lonac?fbclid=IwAR2XpmpKqQvsMeVzYvTOaQE9-n5XqK3Z0NPQGJ9ZJJ8USsc9U0TY_uZL7cU)

HRT – Radio Knin: *Festival multikulturalnosti u OŠ Kistanje* (https://radio.hrt.hr/radio-knin/clanak/festival-multikulturalnosti-u-os-kistanje/196296/?fbclid=IwAR2xGjGAHkHqXWsSE0ZyK_7VuqQDywfC5ff2wPTE1Hw-2TgLCJdod5ZpcPw)

Slavonska televizija – prilog *Festival multikulturalnosti naučio učenike toleranciji i prihvaćanju različitosti* (<https://www.youtube.com/watch?v=YHOTUWum3Hc&feature=youtu.be&fbclid=IwAR3pPOCV1m6qur123WErjC60KggJU-Szj9qTjAzguNUR-h6MQQtls3PQY>)

Slavonska televizija – emisija *Zašto baš tako* (<https://web.facebook.com/SlavonskaTV/videos/2272306783085301/UzpfSTYzMjYzNDEyMzQyOTY1Nj0yODI2OTUzMTMzOTk3NzMz/>)

Hrvatsko-mađarski tjednik *Új Magyar Képes Ujság*, Osijek: https://kepesujsag.com/kulturak-talalkozasa-a-szentlaszloi-altalanos-iskolaban/?fbclid=IwAR0nhWd0TLgcxZVT84etSoegE_jMQZDiwqklo1okJlJS-RrKmJ7XB7px4Y

Glas Slavonije (<http://www.glas-slavonije.hr/402158/3/Istrazivali-ucili-zabavljali-se-i-postali-prijatelji?fbclid=IwAR2mJaS5bNq3dFYGIkBYEOhxq5if2ARvFmga3H5pb9STz6zFxGJPaggacCSK>)

IZ IDEJA U IDEJE češ. Mám nápad! = hrv. Imam ideju!

Mini znanstvenoistraživački kulturnoantropološki rad na temu
Multikulturalnost naša svagdašnja s podnaslovom *Selo moje malo*

-inspiracija za naziv nastala po dijelu naziva našeg projekta, dakle *multikulturalnost*, a *naša svagdašnja* jer se tako doista i živi svakodnevno u 14 sela školske okolice te prema nazivu već spomenutog češkog filma *Selo moje malo*

-inspiracija za istraživanje – multikulturalnost je jedno obilježje naše okolice koju nedovoljno razumijemo te istražujemo, a baš smo na temelju toga i odabrani kao jedna od triju sretnih škola koje imaju na raspolaganju takvo bogatstvo različitosti

-osmišljavanje koncepta – način rada preslikala sam iz svojih prijašnjih istraživanja na području jezika i dijalektologije, usmene književnosti te onomastike tijekom studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

-predstavljanje ideje učenicima – ideju sam predstavila učenicima koji su pozitivno reagirali te iskazali želju za uključivanjem u ovaj način rada, istraživanje na terenu jer im je to bilo nešto novo i zanimljivo

-okupljanje zainteresiranih insajderskih istraživača – napravili smo popis zainteresiranih učenika koji su insajderski istraživači jer rade istraživanje na području koje dobro poznaju time što tamo žive. Teren je većini njihova najbliža obitelj, (pra)djed i/ili (pra)baka, nekima susjedi i poznanici iz sela.

-privole roditelja – podijelili smo privole roditeljima zainteresiranih učenika, pedesetak potpisanih je vraćeno

-ispunjavanje vlastite ankete – učenici koji su dobili roditeljsku privolu, ispunili su vlastitu anketu koja uključuje njihova određenja (dio je viđen u predstavljanju učenika glumca) te simbole

-podjela anketa za kazivače – učenici su preuzezeli anketu koja je sadržavala razna pitanja koja se tiču kazivačevih određenja te kako on vidi situaciju multikulturalnosti u svom okruženju, kako vidi budućnost i što predlaže svom ispitivaču. Uz anketu kazivači su potpisali informiranu privolu gdje su odredili žele li prilikom obrade podataka i prikaza istih biti anonimni ili biti predstavljeni punim imenom i prezimenom.

-samostalno terensko istraživanje – učenici su ispitivali svoje kazivače te pisali odgovore. Većini je to prvi put da su radili anketu na terenu. Dio učenika radilo je s učiteljicama anketu o školskom životu djedova i baka pod nazivom *Škola nekada i sada*.

-povrat ispunjenih anketa voditeljici i idejnoj začetnici – učenici su zasad uspješno ispunili tridesetak anketa i zanimljivo je kako većina kazivača ne želi biti anonimna. Također, rekli su krasne i pozitivne riječi svojim istraživačima, ali i bojazan za budućnost cijelih sela, ne samo multikulturalnog načina života.

Ovdje smo stali! Zasad...

S radom nastavljamo sljedeće školske godine 2019./2020. s učenicima koji će željeti uključiti se u analizu prikupljenih podataka i prikaz istih zainteresiranoj javnosti.